
ZEVEN BRIEVEN VAN JEZUS

Opgeschreven door de apostel Johannes in Openbaring 1-3

Ds. A.A. Leenhouts
(1915-2001)

BEWERKING: S.B. LEENHOUTS - VAN DER KRUIJT

© Ds. A.A. Leenhouts: “*Zeven brieven van Jezus*”, Openbaring 1-3
(1973, 1979, 1980)

Redactionele bewerking 2013

Stichting Getuigenis en Eenheid
Postbus 64814, 2506 CE Den Haag
E-mail: getuigenis.eenheid@hetnet.nl
www.getuigeniseneenheid.nl

INHOUD

VERANTWOORDING	4
VOORWOORD	5
DE VERSCHIJNING OP PATMOS	6
BRIEF AAN EPHEZE	22
BRIEF AAN SMYRNA	35
BRIEF AAN PÉRGAMUM	46
BRIEF AAN THYATÍRA	61
BRIEF AAN SARDES	76
BRIEF AAN PHILADÉLPHIA	88
BRIEF AAN LAODICÉA	103
NOTEN	117

VERANTWOORDING

‘Zeven brieven van Jezus’ is een bewerking van een aantal preken van Ds. A.A. Leenhouts (1915-2001) over Openbaring 1-3.

In deze bewerking is de spreektaal zo veel mogelijk omgezet in schrijftaal. Omwille van de authenticiteit is de historische-, kerkelijke- en politieke context, waarin deze preken in 1973, 1979 en 1980 zijn uitgesproken, gehandhaafd, waardoor het verband van de exegese van deze Bijbelgedeelten behouden blijft.

De in de preken genoemde voorbeelden uit die tijd zijn – waar mogelijk – nageslagen in de literatuur en zo nodig aangevuld. Dit alles is in de voet- en eindnoten terug te vinden.

Bij de bewerking van de preken heb ik naar vermogen getracht de essentie van de boodschap die Ds. Leenhouts hierin heeft willen doorgeven, te waarborgen. De vele gesprekken die wij bij zijn leven daarover met elkaar hebben gevoerd, zijn mij daarbij tot steun en leidraad geweest.

Een speciaal woord van dank en waardering gaat hierbij uit naar mijn schoonzuster, Mevrouw J.A. Munneke – Leenhouts, die jarenlang alle preken van haar broer vanaf de geluidsband heeft uitgetypt. Dit stelt ons in staat om dit waardevolle ‘preekarchief’ verder te bewerken, zodat velen kennis kunnen nemen van deze bijzondere en profetisch uitleg van de Schrift.

Den Haag, 2013

S.B. Leenhouts - van der Kruijt

VOORWOORD

“Zeven brieven van Jezus” is een profetische belichting van de brieven aan de zeven Klein-Aziatische gemeenten in Openbaring 1-3. Volgens Ds. Leenhouts worden in deze brieven – naast de specifiek aan deze gemeenten gerichte waarderingen, bemoedigingen en vermaningen – ook de verschillende perioden in de wereldgeschiedenis gekarakteriseerd.

Hij merkt daarbij op dat elk van de brieven een opschrift heeft dat ontleend is aan een bepaald element uit het roepingsvisioen van Johannes. Die elementen zijn niet willekeurig gekozen, maar zijn karakteristiek voor speciaal die gemeente, met die specifieke zegeningen of tekortkomingen, deugden of gebreken.

Ds. Leenhouts ziet in de geestesgesteldheid, secularisatie en afval van de kerken in de huidige tijd een parallel met de gemeente van Thyatira. De brief aan deze gemeente eindigt met de belofte van een ‘morgenster’. Daarin ziet Leenhouts de aankondiging van een ‘nieuwe dag van opstanding’, het aanbreken van het beloofde vrederijk en de doorbraak van het Koninkrijk Gods.

DE VERSCHIJNING OP PATMOS*

“Openbaring van Jezus Christus, welke God Hem gegeven heeft om zijn dienstknechten te tonen hetgeen weldra moet geschieden, en welke Hij door de zending van zijn engel aan zijn dienstknecht Johannes heeft te kennen gegeven. Deze heeft van het woord Gods getuigd en van het getuigenis van Jezus Christus, alles wat hij gezien heeft.

Zalig hij, die voorleest, en zij, die horen de woorden der profetie, en bewaren, hetgeen daarin geschreven staat, want de tijd is nabij.

Johannes aan de zeven gemeenten in Asia: genade zij u en vrede van Hem, die is en die was en die komt, en van de zeven geesten, die voor zijn troon zijn, en van Jezus Christus, de getrouwe getuige, de eerstgeborene der doden en de overste van de koningen der aarde. Hem, die ons liefheeft en ons uit onze zonden heeft verlost door zijn bloed – en Hij heeft ons tot een koninkrijk, tot priesters voor zijn God en Vader gemaakt – hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheden. Amen!

Zie, Hij komt met de wolken en elk oog zal Hem zien, ook zij, die Hem hebben doorstoken; en alle stammen der aarde zullen over Hem weeklagen. Ja amen, Ik ben de alpha en de oméga, zegt de Here God, die is en die was en die komt, de Almachtige.

Ik, Johannes, uw broeder en deelgenoot in de verdrukking en in het Koninkrijk en de volharding in Jezus, was op het eiland, genaamd

* Datum preek: 1 juni 1979

DE VERSCHIJNING OP PATMOS

Patmos, om het woord Gods en het getuigenis van Jezus. Ik kwam in vervoering des geestes op de dag des Heren, en ik hoorde achter mij een luide stem, als van een bazuin, zeggende: Hetgeen gij ziet, schrijf dat in een boek en zend het aan de zeven gemeenten: naar Epheze, en naar Smyrna, en naar Pérgamum, en naar Thyatíra, en naar Sardes, en naar Philadélphia en naar Laodicéa.

En ik keerde mij om, ten einde de stem te zien, die met mij sprak. En toen ik mij omkeerde, zag ik zeven gouden kandelaren, en te midden van de kandelaren iemand als eens mensens zoon, bekleed met een tot de voeten reikend gewaad, en aan zijn borsten omgord met een gouden gordel; en zijn hoofd en zijn haren waren wit als witte wol, als sneeuw, en zijn ogen als een vuurvlam; en zijn voeten waren gelijk koperbrons, als in een oven gloeiend gemaakt, en zijn stem was als een geluid van vele wateren. En Hij had zeven sterren in zijn rechterhand en uit zijn mond kwam een tweesnijdend scherp zwaard; en zijn aanzien was gelijk de zon schijnt in haar kracht.

En toen ik Hem zag, viel ik als dood voor zijn voeten; en Hij legde zijn rechterhand op mij en zei: Wees niet bevreesd, Ik ben de eerste en de laatste, en de levende, en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheden, en Ik heb de sleutels van de dood en het dodenrijk. Schrijf dan hetgeen gij gezien hebt en hetgeen is en hetgeen na dezen geschieden zal. Het geheimenis der zeven sterren, die gij gezien hebt in mijn rechterhand, en de zeven gouden kandelaren: de zeven sterren zijn de engelen der zeven gemeenten, en de kandelaren zijn de zeven gemeenten.” (Openbaring 1)

EEN TROOSTBOEK

Het boek Openbaring, of ‘Apocalyps’, dat letterlijk ‘onthulling’ betekent, is qua stijl en inhoud geen eenvoudig boek. Het is een beschrijving van de dingen die in de toekomst hun beslag moeten krijgen.

Daarin wordt een soort codetaal gebruikt, die ook wel ontleend is aan de toen heersende wereldgodsdiensten. Daarom is dit boek ook zo rijk aan symboliek.

Bij andere religies was het in die dagen bijvoorbeeld gebruikelijk om in de sterren het lotbepalende te zien. De Apocalyps gaat daar niet toe over, maar Johannes ontleent er voor het beschrijven van zijn openbaring wel de taal en de symboliek aan.

Er zijn uitleggers die menen dat dit laatste Bijbelboek al helemaal vervuld is in de tijd van de Romeinse keizer Domitianus, die regeerde van het jaar 81-96. Onder deze wrede heerser, die zich graag liet vereren als *‘dominus et deus’* (meester en god) vond veel vervolging plaats.

De beschrijving echter van de grote legerscharen die oprukken in Openbaring 9 en 19, alsook de bouw van de Apocalyps als geheel, laten niet toe de vervulling ervan volledig te plaatsen in de eerste eeuw na Christus. De veronderstelling dat dit alles in die periode al is afgesloten kunnen wij dus niet onderschrijven.

Eigenlijk is alles wat destijds plaatsvond kenmerkend voor de geschiedenis van alle eeuwen. De tijd van Domitianus is een miniatuur van de wereldgeschiedenis, waarin de duivel en de antichrist zich

opmaken om het vrouwenzaad totaal te vernietigen. In die strijd wil de Apocalyps een troostboek zijn voor de gemeenten van alle tijden, dat dit plan van de antichrist nooit zal slagen.

HET OPSCHRIFT

Het is belangrijk om te letten op de viervoudige autoriteit, die direct al in hoofdstuk 1:1-3 genoemd wordt. In het opschrift lezen we: *“Openbaring van Jezus Christus, welke God Hem gegeven heeft.”*

God is de eerste autoriteit. Hij geeft het bestek van de eindtijd aan Jezus Christus. Jezus is dus de tweede bron van het gezag. Het doel van deze openbaring is *“... om Zijn dienstknechten te tonen hetgeen weldra moet geschieden en welke Hij door de zending van zijn engel aan zijn dienstknecht Johannes heeft te kennen gegeven.”* Voor het overbrengen van die openbaring wordt dus ook nog een engel als intermediair, als tussenschakel, ingezet. Deze is de derde autoriteit. En Johannes, die het bestek van de eindtijd in visioenen ontvangt, is de vierde autoriteit.

Onmiddellijk op het noemen van deze viervoudige autoriteit volgt een zaligspreking voor degene die in het midden van de gemeente voorleest, en voor degenen die deze woorden horen en bewaren:

“Zalig hij, die voorleest, en zij, die horen de woorden der profetie, en bewaren, hetgeen daarin geschreven staat, want de tijd is nabij.” Het gaat hier dus heel plechtig en gewichtig toe.

DE AANHEF

Hierna volgt in Openbaring 1:4 de aanhef, waarin de zeven gemeenten in Asia genoemd worden. Ook die moeten we zien als een soort model voor de wereldkerk in haar geheel. ‘Zeven’ is het getal van de volheid. Wat Jezus middels Johannes tot die zeven Aziatische gemeenten zegt, is bedoeld voor de gemeente van alle tijden tot aan de jongste dag.

De aanhef begint met: *“Genade zij u en vrede van Hem, die is en die was en die komt.”* Dit is een herinnering aan de Naam Jahwe: Ik ben die Ik ben. Hier is de Naam enigszins gewijzigd doordat er aan toegevoegd is: *“...die komt”*. Deze woorden geven aan dat Gods trouw ook tot uitdrukking zal komen in het wederkomen van Jezus Christus. De grote Godsnaam *Ik ben die Ik ben* zal Zijn laatste en definitieve effect krijgen door de wederkomst van Jezus Christus.

In het vervolg van de aanhef worden de grote heilsfeiten genoemd: *“Jezus Christus, de getrouwe getuige - dat was Hij onder Pontius Pilatus in Zijn kruisdood - “...de eerstgeborene der doden” - dat is Zijn opstanding - “en de overste van de koningen der aarde” - dit werd Hij door Zijn Hemelvaart. “Hem, die ons liefheeft en ons uit onze zonden heeft verlost door Zijn bloed - en Hij heeft ons tot een koninkrijk, tot priesters voor zijn God en Vader gemaakt - Hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheden.”*

Hier zien we hoe de Oudtestamentische roeping om koninkrijk van priesters te zijn nu overgaat op de gemeente. Eenmaal zal echter ook de ‘volheid van Israël’ ingaan, en zal het bekeerde Joodse volk aan deze roeping zelfs een heel aparte inhoud mogen geven. Als

dat koninkrijk doorbreekt en ook het voorlaatste geheimenis van Openbaring 10 in vervulling is gegaan, dan is de proclamatie over het koninklijk priesterschap in Openbaring 1:6 ten volle waar geworden.

De volgende tekst: “*Zie, Hij komt met de wolken ...*” moet gelezen worden als een zinspeling op Daniël 7. De dieren en monsters die Daniël zag, kwamen uit de *zee* (Daniël 7:3 vv.) en de vreselijke gedrochten, die beeld zijn van de wereldmachten, en die zo vernielend en verwoestend over de aarde trokken, kwamen uit de *volkerenzee* (Daniël 7:16 vv.) In tegenstelling daarmee wordt in Daniël 7:13 al gesproken van een mensenzoon, in wiens gezicht de liefde van God weerspiegeld ligt, en die – in antithese met de beesten die *uit de zee komen* – komt met de *wolken des hemels*.

Over deze Mensenzoon schrijft Openbaring 1:7: “... *elk oog zal Hem zien, ook zij, die Hem hebben doorstoken; en alle stammen der aarde zullen over Hem weeklagen. Ja, amen. Ik ben de alpha en de oméga, zegt de Here God, die is en die was en die komt, de Almachtige.*”

Het gezegde: “*De alpha en de oméga*” betekent veel meer dan de Nederlandse uitdrukking: van A tot Z. De alpha is inderdaad de eerste letter van het Griekse alfabet, en de oméga de laatste. Het herinnert echter ook aan het Hebreeuwse woord ‘*èmet*’, dat ‘trouw’ betekent. Dit woord is samengesteld uit de eerste en de laatste letter van het Hebreeuwse alfabet, de *aléf* en de *taw*, met daartussen de *mém*. Van vroegste tijden af zagen de rabbijnen in het woord *èmet* het hele alfabet, d.w.z. het hele zegel van Gods trouw.

Dit speelt op de achtergrond mee, wanneer aan Johannes gezegd wordt dat God de eerste en de laatste is. Hem alleen komt het toe

DE VERSCHIJNING OP PATMOS

Zich de alpha en de oméga te noemen. Waarmee Hij wil zeggen dat Hij eeuwig trouw blijft. Bij het begin en bij het einde is daar de alles overkoepelende en alles omspannende trouw van God.

DE VERSCHIJNING OP PATMOS

Na de aanhef van de Openbaring begint Johannes met de beschrijving van zijn visioen:

“Ik, Johannes, uw broeder en deelgenoot in de verdrukking en in het Koninkrijk en de volharding in Jezus, was op het eiland, genaamd Patmos, om het woord Gods en het getuigenis van Jezus. (Openbaring 1:9)

In dit verbanningsoord komt Johannes in geestverrukking, zoals we kunnen lezen in het volgende vers: *“Ik kwam in vervoering des geestes op den dag des Heren.”*

Vanaf de roeping van Abraham voert God een oorlog met de satan en met diens pogingen om alles te concentreren in een totaalstaat, waarvan de koning vergoddelijkt wordt. Daar gaat de strijd om. De duivel is erop uit om heel de wereld voor zich te laten neerknielen. We zien al bij de Farao, hoe de hand Gods daartegen strijdt, en hoe Hij Zijn volk van deze tirannie bevrijdt. Later zien we hoe Gods hand zich beweegt over Babel. En ook dat rijk gaat te gronde. Ten tijde van keizer Augustus wordt, juist wanneer hij goddelijke eer ontvangt, de Koning der Joden geboren, en proclameert de hemel:

“U is heden de Heiland geboren, namelijk Christus, de Here... Vrede op aarde bij mensen des welbehagens.” (Lucas 2:10 en 14) Alleen door wat God doet tegenover de concentratiemacht van satan, komt de vrede op aarde.

Dat is het grote thema van de Bijbel.

We belijden het ook met Pasen. Jezus heeft aan het kruis de overheden en machten openlijk tentoongesteld en zo over hen gezegevierd. (Colossenzen 2:15) En door Zijn opstanding uit de doden heeft Hij verklaard Gods Zoon te zijn in kracht. (Romeinen 1:4)

Ook met Pinksteren vieren wij dat ‘Babel’ overwonnen is door het Lam Gods. Door het talenwonder dat zich op het pinksterfeest manifesteert, is de spraakverwarring in principe overwonnen.

Bij de openbaring aan Johannes over de eindtijd zien we weer precies dezelfde tegenstelling. Opnieuw is er een vergoddelijkte totaalmacht. Nu van het Romeinse Imperium, onder keizer Domitianus. En deze macht duldt de prediking van Johannes niet. Dat kunnen we concluderen uit hetgeen hij schrijft, namelijk dat hij deelgenoot is in de verdrukking en de volharding in Jezus. Om het woord Gods en het getuigenis van Jezus was hij verbannen naar het eenzame eiland Patmos. Dat was destijds bepaald geen mooi vakantieoord.

Voor de apostel Johannes moet het een bijzonder verdriet en een mateloze pijn zijn geweest. Hij was de apostel die Jezus liefhad en die tijdens de omwandeling van Jezus op aarde aan Zijn boezem was. Zijn hart was vol liefde. In al zijn brieven roept hij op: *“Laten wij elkander liefhebben, want de liefde is uit God...”* (1 Johannes 4:7). Daarom lag de gemeenschap met de gemeente die hij diende hem zo na aan het hart. Natuurlijk verkondigde hij daar Jezus als de grote

Overwinnaar over alle satanische machten.

Onder zijn gehoor zaten wellicht ook luisteraars die over de prediking van Johannes hun beklag deden bij de ‘politiebeambten’. Zijn prediking werd niet geduld, want daarin kreeg de keizer niet de goddelijke eer die hij voor zichzelf opeiste.

We weten niet precies hoe alles praktisch in zijn werk is gegaan, maar we weten wel dat Johannes verbannen was om het getuigenis van Jezus.

Een man, die zo in de gemeenschap met Jezus en de gemeente had geleefd, moet in de praktijk ondervinden hoe de keizer totaal niets geeft om de ontzagwekkende woorden die Jezus gesproken heeft.

Het lijkt alsof de antichrist en de vergoddelijkte totaal macht van de keizer volslagen de overhand heeft. Om het woord Gods en om alles wat hij daarover gezegd heeft, is Johannes volledig afgesnoerd van alles wat hem zo dierbaar was.

In die situatie kwam de Heilige Geest.

Johannes schrijft: *“Ik kwam in vervoering des geestes op de dag des Heren, en ik hoorde achter mij een luide stem, als van een bazuin.”* (Openbaring 1:10)

In het geluid van een bazuin moeten we horen de ‘oproep tot het feest’. Als in Oud-Israël de bazuin klonk dan werd de menigte samengeroepen voor het feest. Het volk stroomde dan toe naar de dienst Gods in de tabernakel en later in de tempel.

Johannes hoorde geen onzeker geluid. Hij hoorde een stem als van een bazuin. Krachtig.

Die stem sprak: *“Hetgeen gij ziet, schrijft dat in een boek en zend het aan de zeven gemeenten: naar Epheze, en naar Smyrna, en naar Pérgamum, en naar Thyatíra, en naar Sardes, en naar Philadélphia en naar Laodicéa.”* (Openbaring 1:11)

DE ANTITHESE

We moeten hier scherp letten op de antithese met het Romeinse Imperium en de vergoddelijkte keizer. Johannes ziet Jezus Christus in verheerlijkte staat. Hij ziet Hem juist in die vormen en gestalten, waarmee de keizer altijd werd uitgebeeld. Zo waren er op munten in het oude keizerrijk sterren gegraveerd, als symbool van zijn opbeperkte macht. ¹

De keizer van Rome stond hiermee in de traditie van het oude Perzië en het oude Babel. Ook daar werd de koning vergoddelijkt en troonde, volgens de toen heersende opvatting, in het middelpunt van het heelal. Hier is het de Romeinse keizer die als vergoddelijkte vorst ‘troont’ in het midden van de planeten en de sterren. De sterren waren volgens hun denkwijze lotbepalend. Vanuit de troon van de keizer werd het lot van de volkeren, die aan zijn wereldrijk onderworpen waren, bepaald. En nu ziet Johannes, die zoveel van deze vergoddelijkte keizer te lijden had, Christus in Zijn drievoudige functie: *Als koning* - omgord met een gouden gordel; *als priester* - met een tot Zijn voeten reikend gewaad; en *als profeet* - met het tweesnijdend, scherp zwaard dat uit Zijn mond kwam. Daarbij houdt Hij de sterren in Zijn hand en wandelt Hij tussen de kandelaren – beeld van de gemeenten. Jezus te zien in Zijn voluit verheerlijkte staat was zeer aangrijpend voor Johannes. Hij schrijft:

“En toen ik Hem zag, viel ik als dood voor zijn voeten; en Hij legde zijn rechterhand op mij en zei: Wees niet bevreesd, Ik ben de eerste en de laatste, en de levende, en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben

DE VERSCHIJNING OP PATMOS

levend tot in alle eeuwigheden, en Ik heb de sleutels van de dood en het dodenrijk. Schrijf dan hetgeen gij gezien hebt en hetgeen is en hetgeen na dezen geschieden zal. Het geheimenis der zeven sterren, die gij gezien hebt in mijn rechterhand, en de zeven gouden kandelaars: de zeven sterren zijn de engelen der zeven gemeenten, en de kandelaars zijn de zeven gemeenten.” (Openbaring 1:17-20)

De ‘engelen der zeven gemeenten’ kunnen we in ons taalgebruik omschrijven als: de voorgangers, de bisschoppen, de predikanten, kortom – de dienaren van het evangelie.

De aanhef van dit laatste Bijbelboek is bijzonder troostvol. Het moest ook niet beperkt blijven tot de openbaring aan Johannes alleen, maar hij moest het opschrijven om Zijn dienstknechten te tonen wat na dezen geschieden moet.

Jezus openbaart Zich aan Johannes als degene die de sterren in Zijn rechterhand houdt. Hij is de eigenlijke wereldimperator. Alleen het Woord dat uit de mond van Jezus Christus uitgaat en dat Hij aan Zijn dienstknechten wil schenken, bepaalt het lot van de volkeren en opent de weg naar de Sabbat der volkeren. Dit alles in scherpe tegenstelling met de vergoddelijkte totaalstaat van Romeinse Imperium. Niet de politieke macht van de keizer of van de machthebbers van deze wereld, maar aan Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde, ook vandaag.

BOODSCHAP VOOR ALLE TIJDEN

Johannes krijgt de opdracht: Schrijf hetgeen je ziet! Schrijf het in

een boek en zend het aan de zeven gemeenten. Dit moeten zij weten: De verkondiging van het Woord staat in het middelpunt en alleen dat heeft macht over de geschiedenis.

Hoe wordt dit vandaag de dag vergeten. Het wordt hooguit beschouwd als iets marginaals, of gezien als achterhaald. Maar als er een dodelijk ernstige situatie gaat ontstaan, kan God dit opnieuw aan de orde stellen.

Langs alle kanten wordt geprobeerd om politieke oplossingen te bedenken voor de grote wereldproblemen, zoals bijv. de oprichting van een Europees Parlement met vergaande bevoegdheden. Daar moeten wij als burgers dan ook over stemmen. Maar al met al raken wij daarmee ook ethisch verwickeld in de oneindige schuld die er op Europa ligt, niet in het minst vanwege de bloedplas van zes miljoen Joden.

Er is bij God gradatie in schuld, ook voor de volkeren. Duitsland verankerde de ‘Wiedervereinigung’ in zijn grondwet, alsof er geen God is, die er een gericht over kan geven. Alsof God niet kan zeggen: Schep een alternatief in de eendrachtige erkenning van het bloed van Jezus, om het Joodse volk te redden. Alleen daaraan, Duitsland zul je genezen.

Maar dat komt totaal niet ter sprake. Een sterk Europees Parlement zal met nog meer politieke druk het Joodse volk oproepen stukken land op te geven, zeker wanneer de olietoevoer in gevaar komt. Over die oude Bijbel wordt voorlopig nog niet gesproken. Totdat het stervensbenauwd wordt in Europa en Nederland.

In 1948 sprak de Heer: *“Zie, Ik sta op de rand van uw bestaan”*.

De landen worden enthousiast gemaakt voor Europa, dat liefst ook nog eens een springplank moet zijn voor een wereldregering via de Verenigde Naties. Altijd is er weer de stuwning en inspiratie van de Antichrist om tot een gecentraliseerde wereldmacht te komen. En wat God met de Joden gaat doen, ligt volledig buiten het blikveld. Maar het zal niet lukken. God laat Zich niet uitschakelen.

Hij heeft de sterren in Zijn rechterhand. De rechterhand staat symbool voor de hand waarmee men handelt. Middels de ‘sterren’, middels de Woordverkondiging door Zijn werkelijke dienaren, gaat de Heer handelen. En Hij wandelt tussen de afzonderlijke kandelaren, Zijn gemeenten. Die hoeven niet aan elkaar geketend te zijn door Synodes of Bisschoppenconcilies. De Heer zelf is actief in die zeven gemeenten. Hijzelf is het ‘kerkverband’.

Het boek Openbaring is vol van Gods majesteit en uitdrukkingskracht. Wie de taal en symboliek van de Apocalyps gaat verstaan komt tot de aanbidding: Hoe groot zijt Gij!

We leven in een ernstige tijd. Meer dan ooit is het noodzakelijk om Jezus te erkennen, en te bidden of Hij ons wil leiden in rechte sporen, en of Hij onze natie wil behoeden voor wegen die niet uit God zijn. Maar bovenal moeten we bidden of Hij licht en waarheid van Zijn troon wil laten neerdalen in de harten van Zijn dienstknechten die gebonden zijn in alle mogelijke verkeerde systemen, en daardoor het gevaar lopen ook een institutaire ‘besmetting’ op te lopen in hun eigen ziel en geest. Want ook door een verkeerd institutioneel kerkelijk

DE VERSCHIJNING OP PATMOS

systeem kan onze ziel ‘geïnfecteerd’ worden. Zowel nationaal als kerkelijk heeft ons land Gods verlossing nodig.

Onze geschiedenis leert hoe in de zestiende eeuw een martelaarsgemeente twee maal veertig jaar heeft gestreden tegen Spanje, tegen een nabootsing van het Romeinse Imperium in kerkelijke vorm. In die strijd zijn onze vaders op de brandstapel gezet, omdat zij zich verzetten tegen de absolute macht van de kerk. Vierhonderd jaar later sprak in dit land de Heer, en gaf Hij opnieuw richting aan. En als er nu een opwekking gaat komen, zullen alle satanische pogingen om ons te ketenen en te binden aan door satan geïnspireerde supermachten, doorbroken worden.

Het is niet vanuit een vorm van chauvinisme, maar ik geloof dat Nederland in de ontvouwing van het koninkrijk Gods, nog een bijzondere taak krijgt. Ons land is buitengewoon gezegend met de Woordverkondiging, en ondervindt tot op de dag van vandaag de nabloei van al de dingen die God ons geschonken heeft, dankzij de verkondiging van het kruis van Jezus, de eeuwen door.

Maar we hebben wel een grensgebied bereikt.

DEELGENOOT IN DE STRIID

Johannes ligt als een dode uitgestrekt aan de voeten van Jezus. Toen hij zo in geestvervoering lag, heeft hij zich wellicht een ogenblik herinnerd hoe hij, tijdens de omwandeling van Jezus op aarde, op een gans andere wijze aan de boezem van Jezus gelegen heeft. Nu is Jezus mateloos verhoogd, want Hij is alle hemelen doorgegaan en spreekt Hij hem aan met grote kracht en majesteit. De verheerlijkte

Christus legt Zijn hand op Johannes en zegt: *“Wees niet bevreesd, Ik ben de eerste en de laatste, en de levende, en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheden...”*.

Jezus is opgestaan uit de doden.

In Zijn handoplegging laat Jezus Johannes en alle dienstknechten van de zeven gemeenten delen in de goddelijke kracht die er ligt in Zijn dood en opstanding. Met die handoplegging wil de verheerlijkte Christus zeggen: Wij zijn samen deelgenoot van deze strijd.

Daarom is ook de viering van het Heilig Avondmaal een heilige handeling. De verheerlijkte Christus maakt ons in de eenwording met Zijn dood niet alleen deelgenoot aan Zijn lijden, maar ook aan Zijn opstanding. Door de viering van het Avondmaal legt Hij Zijn hand op de gemeente. In onze eenwording met Hem, doordat we Zijn lichaam en Zijn bloed eten en drinken, delen we eveneens in Zijn kracht en de volheid van zijn kennis. Een kennis, die van geheel andere oorsprong is dan hoe politici en diplomaten de dingen zien. Door Hem krijgen we zicht op de weg die God met ons voor heeft. Opdat wij het daarna ook weer kunnen uitstralen naar anderen, en het zout der aarde mogen zijn. Een volk, dat op de aarde getuigenis geeft van het komende koninkrijk van God.

Johannes was niet een soort secretaris van hemelse zaken, die alleen maar moest opschrijven wat hij zag. Jezus deelt aan Johannes de volheid Gods mee. Eigenlijk is hij hier toch weer aan de boezem van Jezus.

Onmiddellijk nadat Jezus Zijn hand op de apostel gelegd heeft, en

gezegd heeft dat Hij de sleutels van de dood en het dodenrijk heeft, geeft Hij de opdracht: “*Schrijf dan hetgeen gij gezien hebt...*”.

Het woord ‘dan’ onderstelt een verband tussen beide. Jezus bedoelt te zeggen dat Johannes met te schrijven wat hij ziet, eigenlijk de sleutel van dood en leven hanteert. De Apocalyps en het hanteren van de geheimen in de Apocalyps, inclusief het spreken over Openbaring 10 is het hanteren van de sleutel van Jezus.

Jezus zegt: Schrijf dan! Ik heb die sleutel. Daarmee open je elke doodsheid.

Zoals de profeet Ezechiël een knekelveld kon aanspreken en het werd weer levend.

De Heer kan leven geven waar de dood heerst. Hij kan wie geestelijk dood zijn opwekken tot nieuw geestelijk leven. Hij, die zelf is opgestaan uit de doden, heeft de sleutel om het dodenrijk te openen van zowel de geestelijke als de letterlijke dood.

Jezus wil Zijn hand ook op ons leggen. Hij geeft overwinning over elke doodse situatie, over alle banden der duisternis en moeilijkheden die ons kunnen benauwen.

Jezus leeft en is Overwinnaar.

Hij is de Alpha en de Omega, die is en die was en die komt, de Almachtige.

BRIEF AAN EPHEZE*

“Schrijf aan de engel der gemeente te Epheze:

Dit zegt Hij, die de zeven sterren in zijn rechterhand houdt, die tussen de zeven kandelaren wandelt: Ik weet uw werken en inspanning en uw volharding en dat gij de kwaden niet kunt verdragen en hen op de proef gesteld hebt, die zeggen, dat zij apostelen zijn, maar het niet zijn, en dat gij hen leugenaars hebt bevonden; en gij hebt volharding en hebt verdragen om mijns naams wil en gij zijt niet moede geworden. Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde verzaakt hebt. Gedenk dan, van welke hoogte gij gevallen zijt en bekeer u en doe (weder) uw eerste werken. Maar zo niet, dan kom Ik tot u en Ik zal uw kandelaar van zijn plaats wegnemen, indien gij u niet bekeert. Doch dit hebt gij, dat gij de werken der Nicolaiëten haat, welke ook Ik haat.

Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Wie overwint, hem zal Ik geven te eten van den boom des levens, die in het paradijs Gods is.”

(Openbaring 2:1-7)

EEN GEZEGENDE GEMEENTE

De Here Jezus richt als eerste een brief aan de gemeente te Epheze. Nu is Epheze, geestelijk gesproken, een heel bijzondere gemeente. Zij werd gesticht door de apostel Paulus op diens zendingsreizen. Paulus heeft er in twee verschillende perioden gewerkt. In de laatste

* Datum preek: 6 juli 1979

periode heeft God daar zijn arbeid zodanig gezegend, dat er een soort ‘voorteken’ ontstond van de volheid der heidenen. Paulus heeft ervaren hoe God in Epheze buitengewone tekenen en wonderen deed. Zo bijzonder was de tegenwoordigheid Gods aanwezig, dat mensen zelfs genazen door de zweetdoeken van Paulus die aan de zieken gebracht werden. (Handelingen 19:12)

Ontzaglijke dingen heeft hij er meegemaakt. Zoals in het amfiteater, waar de massa urenlang als één man en in heftige opwinding hun godin Artemis, die reeds in zeer oude tijd vereenzelvigd werd met de godin Diana, eer bewees en uitriep: “Groot is Artemis der Epheziërs.” (Handelingen 19:28-34) De demonen roerden zich, maar werden door de kracht Gods ook weer uitgeworpen. Er was werkelijk een doorbraak van de volheid Gods in Epheze. Daarvan getuigt ook de brief die Paulus later aan deze gemeente schrijft. Een brief, waarin hij uitbundig spreekt over de volheid Gods, de eenheid der gemeente en de geestelijke gaven.

Volgens de overlevering heeft niet alleen Paulus in Epheze gewerkt. Uit de geschriften van de apostolische vaders, die rechtstreeks met de apostelen in contact hebben gestaan, weten we dat, vlak voor de verwoesting van de tempel, ook de apostel Johannes in Epheze is geweest.

Velen van deze eerste leerlingen van de apostelen hebben met hem gesproken in het badhuis. Dat was vroeger de plek waar men elkaar ontmoette en de dingen besprak.

Het moet op de Epheziërs diepe indruk gemaakt hebben dat de apostel Johannes, die eens aan de boezem van Jezus was, een tijd in hun stad verbleef.

De overlevering vermeldt dat ook Maria, de moeder des Heren nog lange tijd in de gemeente van Epheze heeft vertoefd. We lezen dit niet in Gods Woord, maar het wordt algemeen aanvaard dat dit juist is.

Stel je toch voor, dat hier in onze gemeente op de eerste of achterste rij moeder Maria zou zitten, en je kon haar aanklappen en vragen: “Maria, die maagdelijke geboorte van Jezus, is dat echt waar? Hoe is dat precies gegaan? Is het waar wat Johannes vertelt dat Jezus bij Zijn kruisiging uitriep: Vrouw, zie uw zoon, zoon zie uw moeder?” En Maria zou het ons allemaal haarfijn kunnen vertellen.

De gemeente in Epheze had dit alles werkelijk uit de eerste hand gehoord.

Er is een verhaal van een non die retrospectieve visioenen kreeg. Visioenen dus, die terugblikken in de tijd.

Op zichzelf is dat niet onmogelijk, want de schrijver van het boek Genesis heeft ook moeten terugblikken naar het eerste begin van de schepping. God, wiens wetenschap de eeuwen omspant, kan door Zijn Geest iemand zowel achteruit laten schouwen, als ook profetisch vooruit laten zien. Hij overziet ook de eeuwen van de toekomst. Voor God is dat gelijk.

De visioenen van die non zijn niet meer te controleren, maar het schijnt dat men destijds heeft nagegaan wat zij gezien had over de vermoedelijke verblijfplaats van Maria in Epheze. En inderdaad is op de plek die zij in haar visioenen had gezien een hutje aangetroffen, waar Maria gewoond zou kunnen hebben.

Nogmaals, het is allemaal niet meer te controleren, maar ik geef het als illustratie dat die gemeente van Epheze toch wel een heel bijzondere gemeente is geweest.

BRIEF AAN EPHEZE

Als je toch menigmaal een figuur als Paulus hebt horen spreken, die op de weg naar Damascus de Heer had ontmoet! En je krijgt later de apostel Johannes als herder, die aan de boezem van Jezus is geweest en alles als ooggetuige heeft meegemaakt! En je hebt bovendien een wemeling van wonderen beleefd door de arbeid van Paulus. De gemeente van Epheze was werkelijk van een hoog niveau. Ook Aquila en Priscilla hebben er gewerkt. Zij waren evenmin de eersten de besten. Paulus had in Corinthe nog bij hen ingewoond, nadat zij vanwege een bevel van Keizer Claudius, Rome hadden moeten verlaten. (Handelingen 18)

Epheze was een gezegende gemeente met heel goede voorgangers.

EEN REPRESENTATIEVE GEMEENTE

Het is daarom niet voor niets dat Jezus juist aan Epheze de eerste brief stuurt. Epheze is als het ware representatief onder de gemeenten. Het representatieve karakter komt tot uitdrukking in het opschrift boven de brief, dat gelijk is aan de beginzinsnede uit het roepingsvisioen: *“Dit zegt Hij, die de zeven sterren in zijn rechterhand houdt, die tussen de zeven kandelaars wandelt.”*

Boven elke brief aan de klein Aziatische gemeenten staat een opschrift dat ontleend is aan een element uit het roepingsvisioen van Johannes. Die elementen zijn niet willekeurig gekozen, maar zijn karakteristiek voor de boodschap die hij speciaal voor die gemeente, met die specifieke zegeningen of tekortkomingen, deugden of gebreken, schrijven moet.

Aan de engel der gemeente van Smyrna bijvoorbeeld moet Johannes schrijven: *“Dit zegt de eerste en de laatste, die dood geweest is en levend geworden: Ik weet uw verdrukking en armoede, hoewel gij rijk zijt...”* (Openbaring 2:8,9)

Smyrna wordt de martelaarsgemeente bij uitstek. De verdrukking is daar zo hevig dat velen de marteldood sterven. Speciaal voor Smyrna laat Jezus schrijven: *“Dit zegt Hij, die dood geweest is en levend geworden.”* In deze boodschap zegt Jezus als het ware: Ik ben jullie voorgedaan op het martelaarspad, en ben opgestaan uit de doden. Dit vinden we eveneens terug in het roepingsvisioen: *“...Ik ben de eerste en de laatste, en de levende, en Ik ben dood geweest, en zie Ik ben levend tot in alle eeuwigheden...”* (Openbaring 1:18)

Zo kunnen we de zeven brieven aan de Klein-Aziatische gemeenten zien als één geheel. Ze staan niet los van elkaar. Zoals ook de verschijning van Jezus Christus met zijn verschillende ‘karaktertrekken’ en ‘typeringen’ hier niet los staat van de ‘Ene Middelaar Gods en der mensen’. (1 Timotheüs 2:5) De zeven brieven zijn werkelijk een harmonisch geheel en afkomstig van Jezus Christus Zelf.

Epheze was niet alleen ‘kerkelijk’ een bijzondere plaats, maar als metropool van Klein-Azië was het eveneens een belangrijke stad, met ongeveer driehonderdduizend inwoners. Naar onze maatstaven is dat nog niet de helft van Amsterdam, maar voor die tijd gold dat als een grote stad. Bovendien had het een amfitheater voor vijftigduizend toeschouwers. Dat amfitheater is ooit gevuld geweest met een mensenmassa die urenlang heeft uitgeroepen: *“Groot is de Diana (Artemis) der Epheziërs.”* (Handelingen 19:28)

De Romeinen noemden die stad ‘het licht van Azië’. De proconsul zetelde er en daarom was het één van de afdelingen van het grote Romeinse Imperium, dat zichzelf zag als een soort ‘godsrijk’ onder de vergoddelijkte keizer. De proconsul deed natuurlijk dapper mee om de burgers van Klein-Azië te laten delen in de keizercultus. Met deze keizercultus kwam de gemeente van Christus automatisch in botsing. Daar konden zij niet aan meedoen.

Daarom zegt Jezus in Openbaring 2:2: *“Ik weet uw werken en inspanning en uw volharding.”* Dat wijst op verdrukking en tegenstand. Wanneer bijvoorbeeld een vader tot bekering kwam, en niets meer van doen wilde hebben met de godin Artemis en haar tempeltje, en de moeder vasthield aan deze afgod, dan kwamen daar conflicten uit voort.

Een gemeente als Epheze heeft het niet gemakkelijk gehad. Hun tegenstanders lagen altijd op de loer om hen over te leveren en te verraden en ten slotte ter dood te brengen. Dat gold voor alle zeven Klein-Aziatische gemeenten.

Jezus prijst deze representatieve gemeente in zijn brief om haar goede werken. Hij ‘weet’ hun werken. De Heer gist er niet naar. Hij laat voelen dat Hij van alle dingen secuur op de hoogte is.

Jezus weet ook wat er in ons hart zit. Hij weet wat ons bezielt, en wat onze gedachten zijn. Hij weet wat wij doen bij dag en bij nacht.

“Ik weet uw werken...”

De gemeente van Epheze moet goed weten dat zij onder Zijn alwetendheid, onder Zijn ogen en onder Zijn aandacht ligt. Hij zegt: Uw inspanning is mij niet ontgaan. Uw volharding is niet onopgemerkt gebleven: *“Ik weet dat gij de kwaden niet kunt verdragen en hen op*

BRIEF AAN EPHEZE

de proef gesteld hebt, die zeggen dat zij apostelen zijn, maar het niet zijn, en dat gij hen leugenaars bevonden hebt.”

De eerste dingen die de kerk altijd weer bedreigen zijn de imitatie, de valse leer en de valse apostelen. In alle tijden vormen degenen, die zich vals uitgeven voor een ambt, het grootste gevaar voor de gemeente Gods. Dit wordt dan ook als eerste genoemd in de brief aan Epheze.

Maar de Epheziërs waren op hun hoede. Zij waren onderwezen door Johannes, die aan de boezem van Jezus geweest is, en hun natuurlijk ook verteld heeft dat zich in de apostelkring een Judas bevond. Zij lieten zich niet van alles wijsmaken dat niet in overeenstemming was met de leer van Christus. Het onderricht van Paulus en Johannes heeft hun geleerd scherp op te letten om toch de antichrist en de ontkenning van de vleeswording van het Woord niet te verdragen.

TERUG NAAR DE EERSTE LIEFDE

Jezus ziet het aan die gemeente. Ze hebben zich stipt gehouden aan de leer van de apostelen en, wat hun levenswandel betreft, hebben zij zich eveneens in ethische zin zuiver opgesteld. Jezus zegt hoe Hij heeft gezien dat zij de werken der Nicolaïeten hebben gehaat. Wat die praktijk precies inhield weten we niet, maar welhaast zeker betrof dit een zedelijke ontsporing. De gemeente van Epheze heeft ook dit tegengestaan. Met hand en tand hebben wij zich verzet tegen welke soort van ontarding ook. De Heer heeft het opgemerkt en Hij prijst hen daarom.

Er volgt echter ook een ernstige vermaning:

“Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde verzaakt hebt. Gedenk dan van welke hoogte gij gevallen zijt en bekeer u en doe (weder) uw eerste werken. Maar zo niet, dan kom Ik tot u en Ik zal uw kandelaar van zijn plaats wegnemen, indien gij u niet bekeert.” (Openbaring 2:4,5)

Wanneer het in de gemeente ‘routinematig’ toegaat, en een ‘vergeeld bruidsboeket’ symbool is geworden van de huwelijksverhouding tussen Christus en Zijn gemeente, dan is er natuurlijk iets grondig mis. Wanneer de wieken van de molen nog draaien en de machine voort stamp, terwijl er al veel grind in zit, dan loopt het op den duur vast. En dan komt ten slotte de Heer, en neemt de kandelaar weg. Die is zinloos geworden, want hij geeft dan toch geen licht meer.

Eén van de gewichtigste punten die de Heer noemt is dus de eerste liefde. In Epheze is er in eerste instantie iets geweest als in de eerste gemeente, waar ze alles gemeenschappelijk hadden. (Handelingen 4:32) Ze droegen elkanders lasten en stonden voor elkaar in. Deze liefdevolle houding tegenover elkaar heeft een grote uitbreiding van de eerste christengemeente tot gevolg gehad.

Ook de gemeente in Epheze begon ‘stormachtig’. De eerste liefde is er werkelijk effectief geweest. De Heer heeft het opgemerkt dat die gemeente met woord en daad op de juiste ‘toonhoogte’ haar lofliederen voor Hem begon te zingen, maar ook dat zij al zingende in toonhoogte ‘gezakt’ zijn. Dat gebeurt soms als er bij de lofzang in de eredienst geen goede muzikale begeleiding is. Dan begint de gemeente wel op de juiste toon, maar aan het eind van het lied kan zij in toonhoogte gezakt zijn.

Het is natuurlijk beeldspraak.

In Epheze zijn ze goed begonnen met het ‘liefdeslied’ voor God en voor Jezus Christus. Maar gaandeweg zakten ze steeds verder in ‘toonhoogte’. Zeker, ‘het lied’ werd nog steeds gezongen. De leer van Christus en de brieven van Paulus werden altijd nog gelezen. De vermaningen van Johannes en alles wat hij gezegd had, werden nog steeds aangehaald. Het was formeel allemaal in orde. Maar de Heer, die de harten en nieren proeft, zegt: Maar dit heb Ik tegen u, dat het niet meer is zoals vroeger. Formeel mag alles kloppen, maar in de persoonlijke verhouding tot Hemzelf is er iets mis. De eerste liefde is weg.

Jezus zegt in Johannes 15: 5, 9 en 10:

“Wie in Mij blijft, gelijk Ik in hem, die draagt veel vrucht. (...) Blijft in mijn liefde. Indien gij mijn geboden bewaart, zult gij in mijn liefde blijven.”

Als wij deze grote oproep verzaken, en de vruchten van de onderlinge liefde gaan ontbreken, dan kunnen wij nog zo zuiver in de leer zijn, en een juiste eschatologische beschouwing hebben ten aanzien van de tekenen van de eindtijd, maar dan kan het zijn dat de Heer toch tegen ons moet zeggen: Ik heb je vroeger nog wel eens zien neerknielen voor Mijn Aangezicht. Ik heb je vroeger nog wel eens in een directe relatie met Mij in de binnenkamer gezien. Dat je Mij zocht, en de liefde Gods zocht, en vroeg: Wat kan ik in de liefde van de Heilige Geest doen voor mijn naaste, voor mijn medebroeder of zuster. Die eerste liefde, het vuur van het eerste geestelijke leven is behoorlijk

BRIEF AAN EPHEZE

getemperd. De thermometer staat beneden nul.

“Dit heb Ik tegen u.”

Je wordt geprezen om je orthodoxie, om je vasthouden aan de leer en je afwijzen van alle zedeloosheid. Maar het gaat er niet alleen maar om dat we fatsoenlijke burgers zijn en iedereen het zijne geven. Dat we op tijd onze belasting betalen en niet door het rode licht lopen op straat, en een houding gaan aannemen van: Wie doet mij wat? Waar ben ik nu eigenlijk nog fout in? Dan vraagt de Heer aan ons: Waar is die eerste liefde gebleven, die Ik bij het begin aantrof?

Ieder mens en iedere gemeente moet zichzelf maar voor Gods Aangezicht onderzoeken hoe het ervoor staat. Waar ligt het zwaartepunt van ons hart en ons denken? Ligt dat bij Jezus? Zijn we in Hem? Zijn we gedurig afhankelijk van Hem? Hebben we die persoonlijke relatie met Hem? Het persoonlijke gebed om vervuld te worden met Zijn Geest en Zijn liefde en met alles wat naar de gezindheid van Jezus is? Om ook zelf in de gemeente werkelijk die woorden te kunnen spreken en die daden te kunnen doen die opheffen, opbeuren, troosten, bijstand verlenen en helpen? Nu, dan moeten wij terug naar die eerste liefde.

VERNIEUWING EN BEKERING

Het is opmerkelijk dat de Heer in 1948 een soortgelijke boodschap gaf: *Terug naar de hoogten van Pasen en Pinksteren*. Wij moeten ons door de Heer laten onderrichten, vermanen en vernieuwen. Niet alleen persoonlijk, maar ook als groep, als gemeente, als kerk. God

zegt niet tegen de gemeente van Epheze: Het is voor jullie verkeken. Er gloort nooit meer een dageraad in Epheze. Hij laat het open dat de gemeente tot vernieuwing komt: “...*bekeer u en doe (weder) uw eerste werken. Maar zo niet, dan kom Ik tot u en Ik zal uw kandelaar van zijn plaats wegnemen, indien gij u niet bekeert. (...) Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, hem zal Ik geven te eten van de boom des levens, die in het paradijs Gods is.* (Openbaring 2:5-7)

De Heer laat het open om tot bekering, vernieuwing, opwekking, reformatie en herstel te komen. Hij geeft ruimte om terug te keren naar de hoogten van Pasen en Pinksteren. Ieder die wil kan komen tot Zijn volheid, en dan geeft Hij de kracht om te overwinnen. Daar gaat het om, ook in onze dagen.

Wij mogen niet zeggen: De zaken liggen er bij ons precies zo voor als in Epheze. Kijk toch eens naar al die verschillende kerken en groepen. Zie toch die grote verdeeldheid. Het is toch onmogelijk om nog tot een vernieuwing te komen. Straks komt de antichrist en veegt heel het verdeelde christendom op en gooit het in de vuilnisbak.

Zo ongeveer schreef iemand het eens in een krant.

De Heer sprak echter: *Neen, Ik zal de antichrist de eer niet gunnen Mijn volk bijeen te drijven, maar Ik zal dit doen door de zweepslagen van Mijn Woord.*

De Heer is nooit absoluut negatief. Hij spreekt altijd conditioneel. Dat deed Hij ook altijd tegen het oude Israël. Altijd weer was het: “... indien gij u niet bekeert...”

Het staat dus volop open voor iedereen die opnieuw tot Jezus wil

komen, om tegen Hem te zeggen: Heer, de thermometer van mijn liefde staat ook wel een beetje lager dan toen ik pas tot bekering kwam. Ik ben minder vurig dan toen ik tot geloof kwam en gedoopt werd. Maar ik wil mij laten vernieuwen en opnieuw tot U komen. Ik wil opnieuw de volheid van Uw Geest ervaren in alle dingen.

Als er een reveil komt – ook in Nederland – een reformatie, misschien zelfs onder de dreiging dat ook hier de kandelaar wordt weggenomen, dan zal God grote dingen doen.

We moeten er niet licht over rekenen, dat in die toenmalige zeven Klein-Aziatische gemeenten, op vele plaatsen de ‘kandelaar’ werkelijk is weggenomen. Ook nu kan ik niet zeggen dat dit absoluut is. Maar de geschiedenis heeft geleerd dat daar later de Turken kwamen die alles hebben vernield en vreselijk hebben huisgehouden.

We moeten niet denken dat wij in Nederland gevrijwaard zullen zijn van een soortgelijk gevaar. Als wij in kerkelijk opzicht op deze manier doorgaan, zou ook ons een dergelijk macht, die zijn wortels heeft in de wetten van de Koran, kunnen treffen. Ik geloof niet dat het zover zal komen, maar wij verkeren wel in een grenssituatie – ook geestelijk.

Dit land van de reformatie, van de terugkeer tot God en tot Jezus Christus, tot het bloed van het Lam, verkeert in een grenssituatie. Niet alleen politiek, maar ook in de dreiging tussen Oost en West en de mogelijkheden van een economische ineenstorting. Internationaal gezien komt daar nog bij de oliekwestie en het conflict tussen Israël en de Palestijnen. Het is al met al een kritieke situatie.

Wanneer op ons gebed en onze vernieuwing, en onder de vermaning van Jezus Christus er een terugkeer naar de hoogten van Pasen en Pinksteren plaatsvindt, een terugkeer naar de eerste liefde, ook

onderling, dan gaat God met Zijn gericht voorbij. Dan zal er zelfs mogelijkheid zijn dat dit land gebruikt wordt door Hem om een chaotische aarde toe te spreken. Ik verwacht grote dingen voor en van Koning Jezus.

“Wie oren heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.”

We moeten dus een ‘geestelijk’ oor hebben. We moeten horen wat Jezus in onze ziel tot ons zegt. Dan krijgen wij de belofte: *“Wie overwint, hem zal Ik geven te eten van de boom des levens, die in het paradijs Gods is”*.

Het is dus een gevecht. Er is nooit een overwinning zonder strijd. Zonder een geestelijke worsteling. De Heer weet dat Hij ons in een strijd werpt. Maar...

“Wie overwint, hem zal Ik geven te eten van de boom des levens, die in het paradijs Gods is”.

BRIEF AAN SMYRNA*

“En schrijf aan de engel der gemeente te Smyrna:

Dit zegt de eerste en de laatste, die dood geweest is en levend geworden: Ik weet uw verdrukking en armoede, hoewel gij rijk zijt, en de laster van hen, die zeggen, dat zij Joden zijn, doch het niet zijn, maar een synagoge des satans. Wees niet bevreesd voor hetgeen gij lijden zult. Zie, de duivel zal sommigen uwer in de gevangenis werpen, opdat gij verzocht wordt, en gij zult een verdrukking hebben van tien dagen. Wees getrouw tot de dood en Ik zal u geven de kroon des levens.

Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.

Wie overwint, zal van de tweede dood geen schade lijden.”

(Openbaring 2:8-11)

Zoals het opschrift boven de brief aan Epheze, geeft ook het opschrift boven deze brief aan Smyrna het beeld weer van het openbaringsvisioen van Johannes op Patmos.

Voor Epheze geldt het opschrift: *“Dit zegt Hij, die de zeven sterren in zijn rechterhand houdt, die tussen de zeven kandelaren wandelt.”*

Bij Smyrna heet het: *“Dit zegt de eerste en de laatste, die dood geweest is en levend geworden.”*

Ook dit karakteristieke element vinden we terug in het roepingsvisioen in Openbaring 1.

Welke concrete betekenis juist dit opschrift heeft voor de gemeente van Smyrna, wordt duidelijk als we deze brief verder lezen. Daaruit

* Datum preek: 03-08-1979

blijkt dat Smyrna een martelaarsgemeente bij uitstek is. De Heer zegt: *“Ik weet uw verdrukking en armoede.”*

MARTELAARSCHAP

Smyrna was een rijke handelsstad, en kende een grote weelde. Armoede kwam bijna niet voor. Als je in die tijd arm was, dan had dit een bijzondere oorzaak. Die oorzaak wordt dan ook vermeld: Verdrukking. Jezus zegt het in één adem: *“Ik weet uw verdrukking en armoede.”* Daar ligt een relatie tussen. Christenen werden in die stad geboycot. Smyrna is eigenlijk een voortype van de gemeente van de eindtijd – van de gemeente in de grote verdrukking. (Zie: Openbaring 7:14)

Het is opmerkelijk dat in Smyrna ook later veel christenen zijn vermoord. In 1424 is de stad Turks geworden. Vijf eeuwen later, in 1920 is Smyrna door de Grieken bezet, maar na twee jaar weer door de troepen van Kemal heroverd.² Duizenden Grieken, overwegend christenen, verloren daarbij het leven.

In Smyrna heeft veel bloed gevloeid.

Natuurlijk staat deze latere geschiedenis niet rechtstreeks in verband met deze brief in Openbaring 2. We kunnen het Klein-Azië, dat eeuwenlang geleden heeft onder de heerschappij van de Turken niet vergelijken met de gemeenten van het Klein-Azië waarover de Bijbel spreekt. Maar de eerste christengemeente van Smyrna zouden we toch wel typerend kunnen noemen voor de gemeenten die te maken krijgen met wat er nog *‘aan het lijden van Christus ontbreekt’*, om

een term van Paulus te citeren. (Colossenzen 1:24)

Daarom zegt de Heer: *“Ik weet uw verdrukking en armoede”*, en schijnbaar tussen haakjes voegt Hij daaraan toe *“...hoewel gij rijk zijt.”*

Met anderen woorden: Uiterlijk, gerekend naar de maatschappelijke omstandigheden, zijn jullie tot bedelaars geworden door de vervolging en de hitte van de verdrukking. Je bent overal buitengesloten. Ik weet het. Maar...*gij zijt rijk*. Rijk in Mij. Want Mijn Geest woont rijkelijk in jullie hart. Juist door het volgen van Mij in het martelaarschap ben je toch rijk.

EEN SYNAGOGE DES SATANS

“Ik weet ...de laster van hen, die zeggen dat zij Joden zijn, doch het niet zijn, maar een synagoge des satans.”

Dit is wel een heel krasse uitdrukking! Sommigen hebben de apostel Johannes hierom wel een soort antisemitisme verweten. Maar daar is natuurlijk geen sprake van. Johannes was zelf een Jood. Hij schrijft hier echter wat er werkelijk vanuit de hemel tot hem gezegd wordt.

De christenen in Smyrna ondergingen namelijk speciaal de verdrukking vanwege de laster als zouden zij tegenstanders zijn van wet en orde. Als zouden zij politiek niet te vertrouwen zijn, en een soort verraders zijn, juist omdat zij niet konden buigen voor het beeld van de keizer en voor hem geen wierook konden offeren. De keizercultus was in Smyrna tot grote hoogte opgevoerd.

Toen er door de prediking van Paulus in Smyrna een gemeente was

ontstaan – voor een deel ook uit de synagoge – zijn de Joden van Smyrna in grote woede ontstoken. Vooral degenen uit hun midden, die Jezus van Nazareth als Messias hadden aanvaard, werden door hen bij de overheden aangeklaagd, en ervan beschuldigd dat zij aanzet gaven tot een heimelijke rebelle in heel het Romeinse Imperium.

Precies dezelfde aanklacht heeft Jezus moeten ondergaan: *“Indien gij deze loslaat, zijt gij geen vriend van de keizer: een ieder die zich koning maakt, verzet zich tegen de keizer.”* (Johannes 19:12)

Met andere woorden: Hij is een rebel, een opstandeling! Hij maakt Zichzelf Koning en dat is in strijd met de Romeinse wet.

Zo werd Jezus aangeklaagd. Belasterd eigenlijk. Want Zijn Koninkrijk was niet van deze wereld. Dat had Hij al eerder duidelijk gemaakt toen Hij Zich moest verantwoorden tegenover Pilatus. (Johannes 18:36) Maar Hij werd ermee aangeklaagd, en dat dreef Hem naar het kruis.

Exact hetzelfde ondergaan nu de mensen in Smyrna, speciaal van de kant van de Joden. En daarmee zijn zij volgens Gods visie géén Joden, geen echt zaad van Abraham, maar een ‘synagoge van satan’. Ondanks het feit dat zij een religieuze gemeenschap vormen. Want in dit opzicht keerden zij zich tegen God en Zijn Gezalfde. Zijn Gezalfde woont immers ook in Zijn gemeente, die ‘Zijn lichaam’ is. Hier wordt de gemeente door hen met dezelfde laster beschuldigd als eerder Jezus Christus: Namelijk van ‘politieke rebelle’.

Smyrna is hierin ook het type van de gemeenten in Rusland en China, en waar ook ter wereld, waar het christelijk geloof gezien wordt als een inbreuk op de staatsveiligheid. Als iets dat ondermijnend werkt voor de zekerheid van de staatsideologie en de zuiverheid van de

leer. Of dat nu het communisme is, of welke andere dictatoriale of totalitaire wereldbeschouwing ook. In dergelijke regimes worden aanhangers van het christelijk geloof tot dissidenten gemaakt.

En wanneer christelijke kerken zich hier en daar conformeren met deze totalitaire machten, en er ‘handje plak’ mee spelen, dan zijn ook zij geen christenen in de ware zin van het woord, maar kunnen zelfs kerken ook een ‘synagoge van satan’ zijn. De brief aan Smyrna is dus eigenlijk voor grote gebieden van deze wereld zeer actueel.

De profeten hebben het ook altijd zo geschetst. Als je staat aan de kant van de tegenstanders van God, dan sta je aan de kant van de duivel. Als je kiest afvallig te zijn van God, dan noemden de profeten dat ‘geestelijke hoererij’.

“Ik ben de eerste en de laatste, die dood geweest is en levend geworden...”

Jezus zegt tegen de gemeente van Smyrna: *“Wees niet bevreesd voor hetgeen gij lijden zult.”* (Openbaring 2:10) Hij spoort hen aan toch geen vrees te koesteren.

Hoe geheel anders is het hier, dan in Epeze. Daar was de eerste liefde verlaten. In Epeze was het de zonde, die een schaduw wierp over het leven van de gemeente. Hier in Smyrna, is het de doodsschaduw die op de gemeente valt. Daarom begint Jezus al met te zeggen: *“Ik ben de eerste en de laatste, die dood geweest is en levend geworden...”* (Openbaring 2:8) Hij zegt: Mij is het ook overkomen. Je bent deelgenoot van Mij. Van Mijn lijdensweg en van Mijn opstanding. Vrees daarom niet!

Vervolgens lijkt het alsof Jezus even de Joden en de ‘synagoge van satan’ vergeet. Tenslotte zijn dat maar instrumenten van een kwade macht op de achtergrond. De werkelijke vijand is de satan. Dat blijkt uit Zijn woorden: *“De duivel zal sommigen uwer in de gevangenis werpen...”*

De gemeente was al berooid. Maar zij zullen niet eens bij hun berooide boeltje kunnen blijven, maar in de folterkamers van de ‘antichrist’ terecht komen. Daar zijn vaders bij, moeders, kinderen. Ze zullen in de gevangenis geworpen worden. Jezus zegt erbij: *“...opdat gij verzocht wordt”*. Zij zullen dus voor hun geloof gemarteld worden en zelfs de marteldood sterven, en daarin getuigen van Hem zijn.

TROUW TOT DE DOOD

“...en gij zult een verdrukking hebben van tien dagen.” –

Het wordt een bepaald tijdbestek, waarin God de duivel toelaat Zijn gemeente te verdrukken. Het is een afgemeten tijd van tien dagen. ‘Tien’ is een volheidsmaat. Jezus wil daarmee zeggen: Ik heb ook de tijd en de mate in handen. Vrees niet. Het is om verzocht te worden en om een getuigenis voor Mijn Naam te geven. *“Wees getrouw tot de dood en Ik zal u geven de kroon des levens.”*

Hier wordt de beeldspraak van een sportwedstrijd gehanteerd. De overwinnaar van de wedstrijd kreeg een krans. De gelovigen, die deze verdrukking ondergaan, die trouw blijven aan Hem en Jezus Christus niet afzweren, die geen wierook branden voor de keizer, krijgen van de Heer de kroon des levens.

“Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, zal van de tweede dood geen schade lijden.” (Openbaring 2:11)

Nu, de gelovigen zijn gegaan.

Onlosmakelijk verbonden aan de gemeente van Smyrna was de grijze bisschop Polycarpus. Hij was nog in het ambt gesteld door de apostel Johannes zelf. Het staat historisch vast dat ook Polycarpus ervoor kwam te staan om Zijn Heer te vervloeken, en dus door de duivel in de gevangenis werd geworpen. In hoge ouderdom heeft hij de brandstapel moeten beklimmen en er een getuigenis van Jezus gegeven. Ook van hem werd door de stadhouder gevraagd om Jezus te verloochenen. Waarop hij zei: “86 jaren heb ik Christus gediend, en Hij heeft mij nooit kwaad gedaan, hoe zou ik dan Mijn Koning en Heiland vloeken?” En toen de vlammen om de brandstapel speelden bad hij: “Here, Almachtige God! Vader van Uw gezegende Zoon Jezus Christus, door wie wij U kennen! Ik loof U, dat Gij mij waardig geacht hebt op deze dag, in dit uur, gesteld te worden onder het getal van Uw getuigen en deel te hebben aan de drinkbeker des lijdens van Uw Gezalfde. Ik loof U, en ik prijs U, ik dank U door de eeuwige Hogepriester Jezus Christus, Uw geliefde Zoon! U zij de heerlijkheid in eeuwigheid! Amen!”³

Dit prachtige gebed van Polycarpus is bewaard gebleven. Het heeft natuurlijk een sterke echo gehad in heel Klein-Azië dat deze grijze bisschop, die al 86 jaar de Heer diende, dus misschien wel honderd jaar of ouder was, de marteldood stierf als voorganger van de gemeente van Smyrna. Waar hij de ‘engel der gemeente’ was, heeft

hij de brief van Johannes aan Smyrna dus zeer ter harte genomen en is daaraan trouw geweest tot de dood.

Het is niet ieders lotsbestemming om voor Jezus Christus de marteldood te sterven. Maar als dit ons overkomt, dan geeft God ook een bijzondere genade.

Jezus geeft ons echter wel dit woord mee: *“Wees getrouw tot de dood.”*

Misschien betekent dat in ons geval wel dat wij getrouw moeten zijn *tot het leven*. En dat wij de band aan Jezus Christus in ons leven zuiver bewaren, ook al zouden ons donkere tijden treffen. Nog leven wij in vrede, maar wij weten niet wat er in de toekomst nog over ons heen zal golven. In alle gevallen – zolang wij leven, worden wij echter opgeroepen trouw te zijn.

‘Trouw’ is een zwaar woord, dat heel vaak in de Bijbel voorkomt. Op andere plaatsen horen we Jezus zeggen: *“...over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal Ik u stellen, ga in tot het feest van uw Heer.”* (Matthéüs 25:21 en 23)

Trouw zijn in het kleine van ons geloof, in het dienen van Jezus, en in het weerstaan van de verzoeking, wordt door Hem beloond. Als wij trouw zijn in het volgen van Jezus Christus en het beantwoorden aan Zijn roepstem, dan zal ook voor ons gelden: *“...ga in tot het feest van uw Heer”*.

Om die trouw te voeden, vieren wij ook het Heilig Avondmaal. Daarmee plaatsen wij onszelf heel nadrukkelijk voor de trouw van Jezus Christus voor ons. Hij is de getrouwe Getuige, die onder Pontius Pilatus geleden heeft. (1 Timótheüs 6:13) Jezus Christus was

ons trouw tot op de bodem van de hel. Eigenlijk tot in de tweede dood, zoals die hier in Openbaring 2:11 wordt genoemd.

Als er in Smyrna brandstapels worden opgericht, klinkt de stem van Jezus: *“Wees getrouw tot de dood (...) Wie overwint, zal van de tweede dood geen schade lijden.”* Als je trouw blijft, zul je van de tweede dood, die van het eeuwige vuur, geen schade ondervinden.

Want er is nog een ander vuur, dat onuitblusbaar is.

De grote profeet Johannes de Doper zegt van Jezus: *“De wan is in zijn hand en Hij zal zijn dorsvloer geheel zuiveren en zijn graan in de schuur bijeenbrengen, maar het kaf zal Hij verbranden met onuitblusbaar vuur.”* (Matthéüs 3:12)

Dat is een zeer ernstige waarschuwing.

Christus vraagt hier niet bevreesd te zijn voor het vuur dat mensen aansteken. In Matthéüs 9:28 zegt Hij:

“En weest niet bevreesd voor hen, die wel het lichaam doden, maar de ziel niet kunnen doden; weest veeleer bevreesd voor Hem, die beide, ziel en lichaam kan verderven in de hel.”

Deze woorden komen bij de gemeente van Smyrna hevig aan.

Ik geloof dat het bij de kinderen Gods in de Reformatietijd niet anders is geweest. In verschillende landen van Europa zijn er in die tijd veel martelaren geweest, die hun leven op de brandstapel hebben moeten geven voor de trouw aan de Naam van Jezus. Tot vandaag aan de dag zijn er in de wereld vele gelovigen, die hun trouw aan Jezus met de dood moeten bekopen.

BRIEF AAN SMYRNA

Laten zij ons allen tot voorbeeld zijn. Want wij worden misschien weer op een andere manier door satan aangevallen. Op de achtergrond is het altijd weer de satan die veel wapenen heeft om ons van Jezus af te trekken. Ook de hoogconjunctuur en welvaart of allerlei andere dingen kunnen invalspoorten zijn waardoor wij verzocht kunnen worden om ontrouw te worden aan Jezus Christus.

De Heer roept ons via deze boodschap aan de gemeente van Smyrna allemaal op: Wees dan ook getrouw *tot het leven* dat je hier krijgt toegemeten op aarde. Getrouw om dat leven aan Mij te offeren in een waardige dienst. Dan zal je door de tweede dood niet beschadigd worden.

GETROUW AAN ONZE OPDRACHT

In de Avondmaalsviering, waarin wij ons geloof en onze band aan Hem versterken, doordat wij Zijn bloed drinken en Zijn lichaam eten, staan wij eveneens in de grote opdracht aan het Joodse volk. En dat is niet zomaar een theoretische kwestie. Maar ook hierin kan de duivel ons beproeven, door allerlei argumenten aan te dragen dat dit en dat zomaar niet kan.

Laten ook wij dan getrouw zijn aan onze opdracht, als wij zien dat er maar één plaats is, waar de kinderen Gods zich weer verenigen kunnen. Die ‘plaats’ is in de gemeenschappelijke erkenning van de dood van Jezus Christus voor ons.

Van de trouw Gods in Hem voor ons.

En van de trouw van Jezus aan God voor ons. Alleen daardoor moeten wij ons laten voeden.

BRIEF AAN SMYRNA

Alleen in die kracht kunnen wij ten slotte de weg wijzen en een licht zijn in de wirwar van de toekomst, en in de broeierige en bloederige wereld om ons heen.

Jezus schrijft geen speciale brieven meer aan ons. Maar Hij heeft wel een speciaal woord voor ons, en dat is dat ook wij getrouw moeten zijn aan de opbouw van de eendrachtige erkenning van Zijn kruisoffer.

Jezus zegt: *“Ik ben dood geweest, en Ik ben weder levend geworden.”*

Zo legt Hij Zijn hand op de gemeente van Smyrna, en Smyrna houdt stand. Ook al lekken de vlammen van de vervolging om de brandstapels. Zij blijven trouw en geven een machtig martelaarsgetuigenis voor de Naam van Jezus aan een ongelovige wereld die geketend is in banden van duisternis, en op een dwaalspoor gebracht door de keizerverering en afgoderij.

Geloofd zij Jezus Christus tot in eeuwigheid!

BRIEF AAN PÉRGAMUM*

*“En schrijf aan de engel der gemeente te Pérgamum:
Dit zegt Hij, die het tweesnijdend scherp zwaard heeft: Ik weet, waar
gij woont, dáár waar de troon des satans is en gij houdt vast aan mijn
naam en hebt het geloof in Mij niet verloochend, ook niet in de dagen
van Antipas, mijn getuige, mijn getrouwe, die gedood werd bij u,
waar de satan woont. Maar Ik heb enkele dingen tegen u: dat gij daar
sommigen hebt, die vasthouden aan de leer van Bileam, die Balak
leerde de kinderen Israëls een strik te spannen, dat zij afgodenoffers
zouden eten en hoereren. Zo hebt ook gij sommigen, die op gelijke
wijze aan de leer der Nicolaiëten vasthouden. Bekeer u dan; maar zo
niet, dan kom Ik spoedig tot u en Ik zal strijd tegen hen voeren met
het zwaard mijnsmonds. Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot
de gemeenten zegt.*

*Wie overwint, die zal Ik geven van het verborgen manna, en Ik zal
hem een witte steen geven en op die steen een nieuwe naam schrijven,
welke niemand weet, dan die hem ontvangt.” (Openbaring 2:12-17)*

STAD VAN DE KEIZERCULTUS

De stad Pérgamum, waaraan de Heer deze brief richt, was een vrij grote stad. Hoewel niet zo groot als Epheze. Daarvoor lag het te ver van de kust, en had het ook niet zo de directe verbindingen naar alle richtingen. Maar het was toch een belangrijke stad, met ongeveer

* Datum preek: 7 januari 1973

120.000 inwoners en een grote bibliotheek.

Het kenmerkende van de stad was echter het grote altaar voor Zeus, de god van de Grieken, die later vereenzelvigd werd met Asklèpios, de god van de geneeskunde. Niet alleen uit Azië, maar uit alle delen van de toenmaals bekende wereld stroomden pelgrims naar dat machtige altaar van Zeus om er genezing te vinden. Uit de oude geschiedenis blijkt dat er ook inderdaad vele genezingen plaatsvonden.

Pérgamum was het ‘Lourdes’ van de oudheid.

Zelfs het perkament dankt zijn naam aan Pérgamum – boekenstad. Stad van de wetenschap en de religie.

Pérgamum was het centrum van de keizercultus. Juist daar werd ook keizer Augustus vereerd als de goddelijke. Men bracht offers aan Zeus en aan allerlei andere afgoden, maar toch speciaal aan de keizer. De ‘eredienst’ was centraal op hem gericht.

Daarom zegt Jezus tot de gemeente daar: *“Ik weet waar gij woont, dáár waar de troon des satans is, en Mijn getuige Antipas is daar gedood.”*

Maar de gemeente hield vol in het geloof. Zij weerstonden de hun opgelegde dwang om mee te doen met de afgodendienst en daarmee gelijkgeschakeld te worden, ondanks de vervolgingen die daarmee gepaard gingen, en weigerden neer te knielen voor het beeld van Zeus. Het altaar van Zeus, waarbij die keizerverering plaatsvond heeft men later kunnen opgraven. Het enorme beeld van ruim 35 meter breed en 33 meter diep heeft tot vandaag een prominente plaats in het Pergamon Museum in Berlijn.

OERHEUVELMYSTIEK

In Pérgamum vinden we een concentratie van de oerheuvelmystiek terug. De gedachte dat er een ‘oerheuvel’ is, waar de aarde bij haar ontstaan is afgebonden van de hemel, zien we al bij de oude Babyloniërs. In die Oud Oosterse symboliek is de tempel een afbeelding van de oerheuvel. Daar kan de mens opstijgen tot God. De koning of keizer neemt zo de centrale plaats in tussen hemel en aarde, waardoor hij natuurlijk ook geneeskraft heeft, en de zegeningen van de hemel kan laten neerdalen. Op de gedachte dat de mens kan opklimmen tot God volgde van oudsher de vergoddelijking van de keizer.

Zo ontstaat staatsabsolutisme.

Dat is precies duizenden jaren lang de tactiek van de duivel geweest: de mens aan God gelijk maken. In het paradijs zei de satan al: “...*gij zult als God zijn.*” (Genesis 3:5)

De oeroude gedachte van satan is: Als je een staat zou kunnen formeren of stelsel zou kunnen ontwerpen, waarbij alles om één centrum draait, dan heb je absolute macht. Of dat nu het oude stelsel van de Babyloniërs of van de Romeinen is, of een fascistisch of communistisch stelsel, dat doet er niet toe. Als je de zaken maar zo centraliseert dat de mens opklimt naar de hemel en er één figuur die allen vertegenwoordigt in de sleutelpositie komt te zitten tussen hemel en aarde. Die persoon moet je dan door allen laten aanbidden. En daarmee wordt dan door allen de duivel aanbeden.

De satan is helemaal niet origineel. Hij gebruikt altijd dezelfde tactiek. En dan zegt Jezus zo treffend: “Ik weet waar je woont. In die kleine,

kleine gemeente van Pérgamum. Waar zoveel vervolging is. Waar Antipas gedood is, en waar de troon van satan is.”

HET VERBORGEN MANNA

Als een gemeente er zo aan toe is, dan zijn daar ook geen politieke partijen meer. Dan is het volk machteloos. Het heeft geen zetels meer, geen stem om zich te verdedigen of zich te laten gelden. Zo'n gemeente is dan in een positie gedreven als de Joden in de woestijn. Maar in die situatie van volslagen machteloosheid openbaarde God Zijn heerlijkheid aan het volk.

In Exodus 16:1 lezen we dat op de 15e dag van de tweede maand na hun uittocht uit Egypte, dus na dertig dagen, alle proviand die zij uit Egypte meegenomen hadden, op was. Het volk morde daarover, waarop God door Mozes zei: *“Ik zal hun Mijn heerlijkheid laten zien. Ik zal vlees en brood laten regenen uit de hemel.”* (Exodus 16:6-12) En God deed het. Hij gaf kwakkels en manna.

Tot tweemaal toe wordt er gesproken van de heerlijkheid des Heren. De eerste maal door Mozes, en de tweede maal terwijl Aäron de gemeente toesprak. Op dat moment verscheen de heerlijkheid des Heren in een wolk, ten aanschouwen van de gehele vergadering. (Exodus 16:10) Diezelfde avond kwamen de kwakkels opzetten en 's morgens lag er – na het optrekken van de dauw – een schilferachtig wit poeder als rijp op de aarde. Het volk kon het oprapen naar behoefte. Zij noemden het manna en het smaakte naar honingkoek.

In Pérgamum wordt gesproken over het ‘verborgen manna’, dat die

gemeente zal ontvangen als zij in totale afhankelijkheid van Jezus Christus gedreven is. Naar de wereld zijn zij volkomen lamgeslagen en machteloos, en dreigen zelfs totaal uitgeroeid te worden. Maar dan is daar nog de levende Heer. Hij kent wegen en middelen om op directe wijze door de Heilige Geest zo in de zielen te werken, dat Hij hun het verborgen manna schenkt, om de – figuurlijk gesproken – onmogelijke ‘woestijnreis’ die zij moeten maken, te kunnen doorstaan.

Als God Zijn volk uit Egypte haalt, is het – naar de mens gesproken – ook onmogelijk om onder de macht van Faraó vandaan te komen. Dat kan alleen door de kracht van het bloed van het paaslam. Zo is het ook onmogelijk voor de honderdduizenden om die lange reis door de woestijn te maken, waar niets groeit, en de tocht naar Kanaän voort te zetten. Maar God laat het manna regenen uit de hemel.

Ook het binnengaan in Kanaän met zijn sterke vestingen is, menselijk gesproken, onhaalbaar. Maar bij God is geen ding onmogelijk. Hij laat het volk met de ark die de kracht der verzoening vertegenwoordigt, zevenmaal om Jericho trekken, en Jericho valt.

Uittocht, doortocht en intocht, alleen door de wondere genade van God.

Ook in onze dagen worden wij geconfronteerd met de grenzen van onze menselijke mogelijkheden. In de eerste plaats is het voor ons onmogelijk om Israël te bekeren. En in de tweede plaats is het voor ons onmogelijk om verandering te brengen in het proces van verderf, waaraan ons land lijdt, in zowel kerkelijk, staatkundig en moreel opzicht.

BRIEF AAN PÉRGAMUM

Wat van Pérgamum gezegd kon worden, is helaas ook op ons lieve land van toepassing. Maar ik reken ook nu op manna uit de hemel, op verlichting van de Heilige Geest. Ik heb geen vertrouwen in gewiektheid of politieke handigheid. In principe zijn wij volkomen verkocht aan een systeem dat – net als in Pergamum, waar de ‘troon van satan’ was – centraliserend werkt, en alles in kaart wil brengen. Een systeem dat alles wil registreren en er ten slotte maar één god op na houdt: de mens.

Dat is het wezen van het communisme, dat alles onder één noemer wil brengen en daarvoor alles uit de weg ruimt wat daarbij in de weg staat.

DE TROON VAN SATAN

Ter verduidelijking wil ik hierbij drie voorbeelden geven, waarbij wij het in Nederland momenteel helemaal niet goed doen [*A.D.1973*]. Die voorbeelden zijn Vietnam, Israël en Berlijn.

Wij hoeven de bombardementen in Vietnam niet te verdedigen en te beoordelen. Maar wat te denken van een Wereldraad van Kerken, die zijn leden oproept om naar Hanoi te gaan, met het moedwillig gezochte gevaar getroffen te worden door Amerikaanse bommen, en de wereld daardoor wordt opgeschrikt dat Amerika zelfs christenen doodt?

Waar was de Wereldraad van Kerken in Hué? Christenen werden er door de communisten beestachtig afgeslacht en levend begraven, nadat zij martelingen hadden ondergaan die te gruwelijk zijn om te beschrijven.

Waar het om gaat is, dat er in Nederland ten aanzien van de oorlog in Vietnam selectief wordt geprotesteerd. Er is totaal geen verzet tegen de moordpartijen van de communisten. Maar als het gaat om de rol van Amerika, dan gaat men met duizenden tegelijk de straat op om de Amerikaanse president voor moordenaar uit te maken. Zelfs regeringspersonen lopen in dit soort demonstraties mee. Dat zegt iets over de toestand van ons land. In wezen is het een keuze voor het communisme.

De Heer sprak in 1948: *“Zie, Ik sta op de rand van uw bestaan”*.

De Heer zegt ook tegen ons: “Ik weet waar je woont, dáár waar de troon van satan is.”

De Wereldraad van Kerken, die - vanwege zijn seculiere en vrijzinnige grondslag - in wezen een antichristelijke organisatie is, is opgericht in Amsterdam. Een organisatie die zo optreedt, durft in tijden van nood ook geen werkelijke beslissingen meer te nemen ten aanzien van onze soldaten en marine.

Eerder nog lopen zij het gevaar in de rug verraden te worden.

Antipas was een getrouwe getuige. Hij heeft openlijk gezegd dat het altaar van Zeus niet deugde. Hij werd gedood, maar Christus wist waar Zijn getrouwe getuige woonde en wat hij gedaan had.

Het tweede voorbeeld, waarbij Nederland niet juist handelt is Israël. Bijvoorbeeld door het stemmen vóór anti-Israël resoluties door de Verenigde Naties. Nu heb ik er nooit voor gepleit om zonder meer de Staat Israël te verdedigen. Maar we hebben het Joodse volk lief, en we

zijn er ons ook van bewust wat er in tweeduizend jaar geschiedenis gebeurd is.

Het is onze oerschuld als christenen dat de Joden in een noodpositie gedreven zijn, en geen andere weg meer zagen dan terug te keren naar het Midden Oosten. Wij zijn dus medeschuldig aan hoe de situatie er nu ligt. En daarom kunnen we niet maar eenzijdig zeggen dat zij zich moeten terugtrekken uit de bezette gebieden, terwijl aan de andere kant er de voortdurende dreiging is van in de zee gedreven te worden. Er zal dan toch ook over andere dingen gesproken moeten worden.

Over onze gemeenschappelijke schuld.

Over onze opdracht om dit volk op te vangen in de barmhartigheid van God, waardoor zij tot hun Messiaanse bestemming van ‘koninkrijk van priesters’ kunnen komen.

Maar zonder meer een resolutie aannemen dat zij moeten terugtrekken, nee. Als christen draag je daar in de Verenigde Naties ook een verantwoordelijkheid voor. Wij moeten als christenen zoeken naar een positieve oplossing tot hun redding, en dat ook aan de Arabieren verkondigen.

God is een God van gerechtigheid, waarheid en liefde, en Hij vraagt van Zijn gemeente dat zij het licht der wereld en het zout der aarde zal zijn.

Het derde voorbeeld is Berlijn.

Nederland staat op het punt om Oost Duitsland te erkennen. Dat betekent dat Hongaren, Tsjechen, Polen en andere Oost-Europese landen voor eeuwig achter het ijzeren gordijn opgesloten worden. Want dan worden de grenzen van Oost-Duitsland erkend als staatsgrenzen. Wij, Nederlanders, hebben het recht niet om de burgers van al die

landen te verdoemen onder de macht van het communisme. Hoeveel ernstige en monddood gemaakte christenen in die landen bidden tot God of er uit het Westen verlossing mag komen uit hun onderdrukking. Maar in dit vrije, door God zeer gezegende land, zien zij slechts een selectieve verontwaardiging, ook van regeringspersonen. En de verlamming in die landen slaat toe.

Laten wij bidden dat God ons land nog genade wil bewijzen. Dat Hij die ene Avondmaalstafel zal oprichten en de gemeente mag herstellen door de kracht van het bloed van het Lam. En dat er dan ook in politieke zin geneeskraft mag vloeien van Zijn troon.

Ik geloof in het hemelse manna, dat op het gebed van de kinderen Gods zal neerdalen van de hemel. Hoe klein ook in getal. Samen onze eenheid zoekend in de gekruisigde Zoon van God. Samen biddend om de Heilige Geest. Biddend om de verlichting des Geestes om ook op het politieke vlak de dingen te kunnen laten zien zoals ze liggen voor God.

Met dit gebed zijn de bijbelgetrouwe christenen in 1948 naar Amsterdam getrokken, toen daar de Wereldraad van Kerken zou worden opgericht: *“Als de vijand zal komen gelijk een stroom, zal de Geest des Heren de banier tegen hem oprichten.”* (Jesaja 59:19 St. Vert.)

Op dit gebed antwoordde God: *“Nee, Ik zal de antichrist de eer niet gunnen Mijn volk bijeen te drijven, maar Ik zal dit doen door de zweepslagen van Mijn Woord.”*

Een oud Psalmvers zegt: ‘Laat zulk een druk voor u niet nodig wezen.’ Als God ons daarvoor wil bewaren, moeten we dankbaar zijn. Maar

ook in de verdrukking en vervolging houdt God Zijn gemeente in stand, en kan Hij het verborgen manna schenken.

Wij kunnen het zalig worden in het koninkrijk Gods op aarde niet scheiden van het wel en wee van het land en volk, waarin God ons plaatste. Jezus zegt: *“Ik weet waar gij woont.”*

Evenmin moeten we met een vroom geloof ons isoleren in een klooster om er te bidden en de wereld verder aan haar lot overlaten. In Zijn rede op de berg zegt Jezus: *“Gij zijt het zout der aarde. Gij zijt het licht der wereld.”* (Matthéüs 5: 13,14)

In de komende antithese zal de gemeente van Christus één worden. Dit is ook een facet van de volheid der heidenen. En bij het ingaan van de volheid der heidenen, leert de apostel Paulus ons, zal gans Israël zalig worden. (Romeinen 11:25,26)

Door alle politieke constellaties zal het Joodse volk in de toekomst in een vreselijk isolement geraten. Maar wat een genade als we via de redding van ons land iets mogen doen voor het Joodse volk om het tot Jezus te brengen. Dat zou van veelzijdige betekenis zijn. Ik geloof dat dit gaat gebeuren, maar het zal geen gemakkelijke weg zijn. Ik geloof dat ons land en volk als een brandhout uit het vuur gerukt wordt.

Ik heb Nederland gezien als een spreekpodium. Dag en nacht – in een estafetteprediking – ging het over de wereld. Ik geloof dat we behouden worden. Maar het wordt ons niet zomaar gegeven. We moeten waakzaam zijn in de gebeden, en blijven verlangen naar het verborgen manna.

Als Jezus de schare voedt in de wonderbare spijziging, steekt er onmiddellijk daarna een storm op op het meer, en loopt Jezus over het water. We lezen daarover in Marcus 6:51,52: *“En zij waren innerlijk*

BRIEF AAN PÉRGAMUM

bovenmate ontsteld, want zij waren bij de broden niet tot inzicht gekomen...”

De discipelen wisten nog niet dat Hijzelf het manna, de wonderbare spijziging, is, waardoor je de golven onder je voeten krijgt. In Johannes 6:49 vv. zegt Jezus:

“Uw vaderen hebben in de woestijn het manna gegeten en zij zijn gestorven; dit is het brood, dat uit den hemel nederdaalt, opdat wie er van eet, niet sterve. Ik ben het levende brood, dat uit den hemel nedergedaald is. Indien iemand van dit brood eet, hij zal in eeuwigheid leven; en het brood, dat Ik geven zal, is mijn vlees, voor het leven der wereld.” –

Als God Zijn Geest uitstort zullen we in de Naam des Heren krachtige daden mogen doen in een woeste en wilde wereld, waarvan de satan de overste is. Het is door het bloed van het Lam dat wij de macht van de duivel kunnen weerstaan. Zoals er geschreven is in Openbaring 12:11: *“En zij hebben hem overwonnen door het bloed van het Lam en door het woord van hun getuigenis.”*

DE ZWEEPSLAGEN VAN HET WOORD

In de brief aan Pérgamum wordt ook gesproken over de leer van Bileam en de leer der Nicolaiëten. Hiermee wordt bedoeld dat er in deze stad ook zedeloosheid voorkwam. Dat gaat altijd gepaard met wat de Bijbel hier zegt over de troon van satan. De valse leer dat de duivel de opperheerser is, die via Zeus, geneeskracht, Asklepïos,

kan verwerklijken, en de centralisatie onder de macht van de satan, brengt altijd de grofste zedeloosheid voort. Daartegenover plaatst Jezus het ‘zwaard der Geestes’.

Iemand zei eens tegen mij: “De ‘zweepslagen van het Woord’? Dat kan nooit Bijbels zijn. Het Woord van God is enkel liefde”.

Is dat zo?

Lezen we niet in Efeze 6:17 dat bij de geestelijke wapenrusting ook hoort: “...*het zwaard des Geestes, dat is het woord van God*”?

Het Woord van God is ook een zwaard. Een zweep. De koophandelaren werden door Jezus uit Zijn tempel gedreven met een zweep. (Johannes 2:15)

In dit Schriftgedeelte is dat ook een belofte van Jezus. Hij spaart hen niet: “*Zo hebt gij sommigen, die op gelijke wijze vasthouden aan de leer der Nicolaiëten. Bekeer u dan; maar zo niet, dan kom Ik spoedig tot u en Ik zal strijd tegen hen voeren met het zwaard mijns monds.*” (Openbaring 2:15,16)

Uit onszelf kunnen wij als gemeente ook geen kracht uitoefenen tegen de antichristelijke machten om ons heen. De Heer moet ook nu komen met het zwaard Zijns monds, om in elk vlak van de samenleving, politiek of moreel, tegen elke verliederlijking, normloosheid en zedeloosheid, strijd te voeren. Het zwaard van het Woord van God moet scheiding der geesten gaan brengen. De Heer zal opstaan tot de strijd. Hij is die Hij is.

“Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.”

In deze tekst zit iets geheimzinnigs. Niet dat dit een geheimleer is,

BRIEF AAN PÉRGAMUM

maar het betekent wel dat degenen die alleen maar de duivel willen dienen, niets zullen horen. Alleen degene die het oor aan de Heilige Geest te luisteren legt, zal horen. En wie overwint – dat wijst alweer op een strijd – die zal Ik geven van het verborgen manna, zegt Jezus. Men zal het niet kunnen snappen hoe zo iemand in leven blijft, hoe hij vrolijk kan blijven. Hoe hij kan spreken en getuigen en de duivel kan weerstaan. Verborgen manna komt er uit de hemel. Het valt niet meer te berekenen. De duivel met al zijn intellect snapt er niets van. Wat is dit?

Kan er uit de Avondmaalstafel iets goeds komen voor de politiek? Ja! Jezus leeft!

Als Hij zieken kan genezen in hun lichaam, kan Hij ook een ziek staatsbestel genezen.

“Verborgen manna ga Ik geven”, zegt Jezus. “Ik weet waar je woont, Nederland. Ik ken je situatie.” Hij die opgevaren is, en van de Vader alle macht gekregen heeft in hemel en op aarde, kent Nederland.

EEN WITTE STEEN EN EEN NIEUWE NAAM

“...en Ik zal hem een witte steen geven.”

In de rechtspraak werden donkere en witte stenen gebruikt. Wie veroordeeld werd kreeg de donkere steen van de rechter, en wie vrijgesproken werd, kreeg de witte.

Dit beeld wordt hier door Jezus gegeven: Wie overwint, krijgt de vrijspraak krachtens Mijn bloed.

Die krijgt een witte steen. En op die steen een nieuwe naam geschreven.

Als de Here Jezus mensen roept tot de orde van het koninkrijk Gods, dan roept Hij Simon van achter het visnet en zegt Hij: “*Simon Barjona...Ik zeg u dat gij Petrus zijt.*” (Matthéüs 16:17) Dan stapt Petrus de nieuwe situatie binnen van het koninkrijk Gods, en weerspiegelt hij in zijn handel en wandel de betekenis van zijn naam: Rotsman.

Ook Jakob kreeg van God een nieuwe naam na zijn Pniëlworsteling: “*Uw naam zal niet meer Jakob luiden, maar Israël, want gij hebt gestreden met God, en gij hebt overmocht.*” (Genesis 32:28)

Als de Heer ons roept krijgen we nieuwe namen. Het oude leven ligt achter ons, maar uit de hemel krijgen we een nieuwe naamgeving, die niemand weet dan die hem ontvangt

Zelfs in het liefdeleven tussen mensen vinden we deze intimiteit terug. Geliefden geven elkaar nog wel eens een ander naampje, dat een soort liefdescode is tussen die twee. Die naam geven ze niet prijs, die bewaren ze voor elkaar. Daar komt niemand achter. Dat doet de liefde. Dan schakelt men over op een eigen code.

Nu, dit is het wat de hemelse Bruidegom doet. Jezus heeft ons zo lief dat Hij ons in de ziel een nieuwe naam wil geven. Hij weet waarvan Hij ons verlost. Hij weet hoe Hij ons redde, en hoe de kracht van Zijn kruis aan ons openbaar mocht worden. Bij die ‘codenaam’ noemt Hij ons. Dat is tenslotte ook iets heel persoonlijks van de Bruidegom en de bruid. Dat is het hemelse liefdeleven. In die persoonlijke relatie moeten wij ons niet willen mengen. De mystieke verhouding van de ziel tot God gaat niemand iets aan. In de stille uren en ogenblikken van de gemeenschap met God gaat het om niemand anders dan om Hem en de persoonlijke ziel. Hij kent ons en wij worden gekend.

BRIEF AAN PÉRGAMUM

We krijgen verborgen manna.

Dat doet je over de golven lopen. De zee, het beeld van de demonie en de dood, van de verwoestende anarchistische machten krijg je onder de voeten door dat manna. Je krijgt een nieuwe naam en een witte steen.

Vrijspraak!

Een nieuwe naam!

Een verhouding van bruid en Bruidegom!

En dat alles op de plek waar 'de troon van satan' staat!

Daar geeft God alles!

Iets beters kan ik de gemeente van Christus, waar zij zich ook bevindt, niet toewensen. Tegen al mijn broeders en zusters in welke kerk ook, zou ik willen zeggen: Laten we nu eens, zoals bij de wonderbare spijziging, goed in een rij gaan zitten en elkaar het brood des levens doorgeven. Kom tot die ene wonderbare spijziging, en wij zullen over het water kunnen lopen. Ook in de toekomst. Als we bij de broden van die wonderbare spijziging tot inzicht komen, zullen we over de meest woeste golven kunnen lopen. En waar maar ergens de troon van satan staat, zullen we het verborgen manna krijgen. Een witte steen. We ontvangen van de Heer dan zelfs een nieuwe naam. Zou zo'n gemeente land en volk niet kunnen zegenen?

BRIEF AAN THYATÍRA*

“En schrijf aan de engel der gemeente te Thyatíra:

Dit zegt de Zoon Gods, die ogen heeft als een vuurvlam en diens voeten zijn als koperbrons: Ik weet uw werken en uw liefde, en geloof en dienstbetoon, en uw volharding en uw laatste werken, die meer zijn dan

de eerste. Maar Ik heb tegen u, dat gij de vrouw Izebel laat begaan, die zegt, dat zij profetes is, en zij leert en verleidt mijn knechten om te hoereren en afgodenoffers te eten. En Ik heb haar tijd gegeven om zich te bekeren, maar zij wil zich niet bekeren van haar hoererij. Zie, Ik werp haar op het ziekbed en hen, die met haar overspel bedrijven, breng Ik in grote verdrukking, indien zij zich niet van haar werken bekeren. En haar kinderen zal Ik de dood doen sterven en alle gemeenten zullen inzien, dat Ik het ben, die nieren en harten doorzoek; en Ik zal u vergelden, een ieder naar uw werken. Doch Ik zeg tot u allen, die voorts te Thyatíra zijt, en deze leer niet hebt en die niet, gelijk zij zeggen, de diepten des satans hebt leren kennen: Ik leg u geen anderen last op. Maar wat gij hebt, houdt dat vast, totdat Ik gekomen ben.

En wie overwint en mijn werken tot het einde toe bewaart, hem zal Ik macht geven over de heidenen; en hij zal hen hoeden met een ijzeren staf, als aardewerk worden zij verbrijzeld, gelijk ook Ik van mijn Vader ontvangen heb, en Ik zal hem de morgenster geven.

Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.”

(Openbaring 2:18-29)

* Datum preek: 5 oktober 1979

BRIEVEN EEN AFSPIEGELING VAN DE GANG DER
WERELDGESCHIEDENIS?

Bij veel voorgangers, predikanten en bijbeluitleggers is wel de vraag gerezen of zich in de orde van de brieven aan de zeven Klein-Aziatische gemeenten ook de gang van de wereldgeschiedenis afspiegelt. Dus niet alleen in wat er volgt na de tekst uit Openbaring 4:1: “*Klim hierheen op en Ik zal u tonen, wat na dezen geschieden moet*”, maar ook in de daarvoor liggende hoofdstukken 2 en 3. De vraag is dan of deze brieven eveneens chronologisch meegaan met de situaties in het wereldgebeuren, tot aan het einde. Veelal heerst dan de opvatting als zouden wij nu leven in de tijd van Laodicéa. Volgens deze opvatting wordt in deze laatste brief de toestand van onze dagen beschreven. Met name iemand als William Branham in Amerika, als ook veel voorgangers van de Assembly of God en van Pinkstergemeenten hangen deze gedachte aan.

Natuurlijk is er veel op te noemen uit het huidige christelijke en kerkelijke leven dat de trekken van Laodicéa vertoont, zoals de lautheid, waarvan Jezus zegt: “*...Ik zal u uit mijn mond spuwen.*” (Openbaring 3:16) Maar om nu te zeggen dat daarmee alles voorbij is? Neen.

Want daarin ligt de suggestie: We leven nú in de Laodicéa-tijd, dus de Heer komt spoedig. De consequentie van deze uitleg van de leer der laatste dingen is, dat deze brieven worden gebruikt om de gemeente voor te houden: Het christendom is om uit de mond te spuwen voor God.

Er rest alleen nog de opname der gemeente en verder niets.

Als wij voorbijgaan aan het intermezzogebeuren van Openbaring 10 kunnen we gemakkelijk tot deze eschatologische misvatting komen. De eindtijd echter, is opgesplitst in drie grote fasen.

Openbaring 8 en 9, waarin zes van de zeven engelen die voor God staan op hun bazuinen blazen, loopt uit op Openbaring 10, waarin een andere, sterke engel neerdaalt uit de hemel. Deze engel is bekleed met een wolk en de regenboog is op zijn hoofd en zijn gelaat is als de zon. (Openbaring 10:1)

In Openbaring 10 schijnt de zon.

De leeuw brult, de donderslagen klinken en de tempel wordt opgericht. (Openbaring 11:1)

Er komt dus nog een grote, onvoorstelbare opwekking, waarbij de Zoon van God Zich openbaart. Een wereldwijd reveil, waarbij Jezus Christus, voordat Hij op de wolken verschijnt, nog eenmaal het ganse mensdom voor de werkelijkheid van het kruis wil plaatsens. Vanuit de hemel gaat Hij nog eenmaal Zijn commentaar geven op de dingen – ook op de politieke constellaties van onze tijd. Hij schakelt het allemaal in om de gemeenten nog eenmaal te confronteren met de werkelijkheid van Zijn kruisdood en Zijn opstanding, en een derde Godsdag te geven, vol van Zijn opstandingskracht.

Als ik in het licht van het intermezzogebeuren van Openbaring 10 de brieven aan de Klein-Aziatische gemeenten bekijk, kom ik er een beetje anders mee uit dan hoe het over het algemeen wordt voorgesteld. En dan ben ik er heel voorzichtig mee om daarin zonder meer de lijn van de wereldgeschiedenis te leggen of te lezen. Aan de

BRIEF AAN THYATÍRA

andere kant ben ik ook van mening dat we scherp in het oog moeten houden dat deze brieven wel in de eerste plaats, maar niet uitsluitend geschreven zijn voor de gemeenten, waaraan zij zijn gericht. Want in die eerste brief aan Epeze zien we hoe daarin héél de kerk, in al haar geledingen, wordt aangesproken. Het gaat daarin om Hem, die tussen de zeven gouden kandelaars wandelt. Daarmee is Epeze representatief gesteld voor het geheel van de kerk. In de brief aan Epeze wordt geschetst hoe het was in het begin, bij de eerste gang der gemeente Gods, en hoe Jezus hen vermaant in die eerste liefde te blijven.

Spoedig daarop volgt de onderdrukking door Nero en later door de andere Romeinse keizers, onder wie de gemeente van Smyrna veel te lijden had. Deze gemeente werd echt de ‘gemeente onder het kruis’.* Tot zover klopt het ook wel met de gang van de wereldgeschiedenis. Dit alles wordt nog nader uitgewerkt in hetgeen er tegen de gemeente van Pérgamum gezegd wordt. In Pérgamum ontstond afval van God, en werd door sommigen ook aan de valse leer der Nicolaïeten vastgehouden. Die vervalsing van de leer gaat uiteindelijk zo ver, dat er in de gemeente een toestand ontstaat, zoals die hier in Thyatíra beschreven wordt.

IZEBEL

Het opschrift boven de brief aan Thyatíra is: *“Dit zegt de Zoon Gods, die ogen heeft als een vuurvlam en zijn voeten zijn als koperbrons.”*

* De term: ‘onder het kruis’ stamt uit een tijd waarin christenvervolging plaatsvond. Nog steeds is de uitdrukking voor vervolgte kerken: ‘kerken onder het kruis’.

BRIEF AAN THYATÍRA

Verder gaat deze brief helemaal over het oordeel over Izebel, die zegt een profetes te zijn. (Openbaring 2:20)

Dat hier de naam van Izebel genoemd wordt, duidt erop, dat daar een valse leer gangbaar was. Een valse profetie, die je met de naam 'Izebel' kunt typeren.

Izebel was de vrouw die koning Achab deed afhoereren van God, en die hem aanzette de muren van Jericho te herbouwen. Izebel was de vrouw, die paarden wilde hebben en een leger, en die een bos voor Baäl en Astarte liet inrichten en daarmee dreigde Israël volledig seculier te maken.

(1 Koningen 16:29-34)

Tegen deze vrouw in het Oude Testament moest de profeet Elia optreden.

Daarom, de hoerij die in de brief aan Thyatíra genoemd wordt, is ook Oudtestamentische beeldspraak van het gesecculariseerd zijn van het geheiligde volk van God, dat Hij gekocht heeft door het bloed van het Paaslam. Anders gezegd: De gemeente van Thyatira heeft zich - evenals het volk Israël in de dagen van Izebel - verslingerd aan de geest van deze wereld. En daarmee staat zij op hetzelfde geestelijke niveau als de heidenen die de Baäls en de natuurkracht dienden.

Daarover gaat het in deze brief.

Het is opvallend hoe toepasselijk deze brief is juist op ónze tijd. Thyatíra is – naar mijn overtuiging – bij uitstek de brief voor onze dagen, waarin het speciaal gaat om 'de belijdenis van Jezus als de Zoon van God'.

De Wereldraad van Kerken, bijvoorbeeld, schrijft in zijn vaandel:

“Jezus Christus, God en Zaligmaker”. Maar ondertussen mag je deze belijdenis interpreteren zoals je het zelf wilt. Bij de oprichting van de Wereldraad van Kerken bevond zich ‘Izebel’ aan de spits. Vrijzinnigen zaten aan de top. En zo doet de Wereldraad van Kerken mee met de geest van deze wereld, en wel zodanig, dat zij eigenlijk helemaal de kant van het communisme hebben gekozen, met collecten en al.

Jezus zegt tegen de gemeente van Thyatíra: “...*Ik heb haar tijd gegeven om zich te bekeren, maar zij wil zich niet bekeren van haar hoererij. Zie, Ik werp haar op het ziekbed en hen, die met haar overspel bedrijven, breng Ik in grote verdrukking.*”

Toen Elia aanmaal optrad, is het niet meegevallen voor Izebel. Haar einde was de ondergang. Ze is met heel haar familie uitgeroeid. (2 Koningen 9:8-10 en 30-37)

Ik wil hier niet te ver ingaan op de secularisatie van de kerkelijke wereld van nu. [A.D.1979]

De vrijzinnigheid in de Wereldraad van Kerken noemden wij al. Maar ook in de Rooms Katholieke Kerk vinden we seculiere trekken. Wie de paus een beetje volgt op zijn gangen, ontdekt daarin niet zoveel meer van de gestrengheid van het evangelie.

Als hij in Ierland spreekt, dan wijst hij wel de sociale distanties en oneffenheden aan als oorzaken van die toestand daar. Maar hij noemt niet de vreselijke structuur van de Rooms Katholieke Kerk, die er o.a. met haar inquisitie in het verleden mede debet aan is dat het daar zo fout is gegaan.

Net zo min heeft hij bij zijn bezoek aan het concentratiekamp

Auschwitz-Birkenau erop gewezen dat ook het Vaticaan er een enorme schuld aan heeft dat daar zo'n Jodenvervolging en vernietiging heeft plaatsgevonden.

Wat hij allemaal zegt, raakt niet de kern van de dingen. Dat komt omdat het hele Rooms- Katholieke systeem in wezen is geseclariseerd – hoe oprecht Katholiek en gelovig de paus als persoon ook mag zijn. Het Vaticaan gaf indertijd Europa prijs aan Napoleon,⁴ en later aan Hitler,⁵ en nu horen we hoe de paus, in zijn toespraak voor de Verenigde Naties, steun geeft aan de Palestijnen, zonder een alternatief voor Jeruzalem te wijzen. Over de toekomst van het Joodse volk werd en wordt door 'de stadhouder van Christus' niet gesproken. Bovendien zoekt de Rooms Katholieke Kerk toenadering tot de Wereldraad van Kerken.

Daar komt nog bij dat er een grote vermenging plaatsvindt met het Hindoeïsme en het Boeddhisme. Zij worden allen beschouwd als 'broeders', en het schijnt dat de Naam van Jezus er eigenlijk helemaal niet meer toe doet.

Ik kan in dit hele optreden niets anders zien dan 'Izebel'.

En dan lezen we in de brief aan Thyatíra: *“Dit zegt de Zoon Gods, die ogen heeft als een vuurvlam.”*

Die ogen kijken overal doorheen. Jezus proeft de harten en de nieren. Hij gaat tot de kern van de dingen om die te analyseren. En Hij noemt ook op wat er met Izebel gaat gebeuren. Hij gaat haar onder handen nemen: *“Zie, Ik werp haar op het ziekbed en hen, die met haar overspel bedrijven, breng Ik in grote verdrukking.*

Als de werken Gods openbaar worden, dan werpt Hij 'Izebel' op het ziekbed, en allen die met haar afhoereren. Dat geldt ook alle dominees

en pastoors die de Bijbel op cruciale punten hebben dichtgelaten, en die van God tijd hebben gekregen om zich te bekeren, maar het niet deden.

Men kan niet ontkennen dat deze tijd inderdaad óók trekken van Laodicea vertoont. Maar dit betekent niet dat alles is afgelopen. De bijbel leert hier dat God nog eens midden in de geschiedenis ‘Izebel’ op het bed gaat werpen en in grote verdrukking gaat brengen. Tegelijkertijd wordt hier gerefereerd aan Psalm 2: *“En wie overwint en mijn werken tot het einde toe bewaart, hem zal Ik macht geven over de heidenen; en hij zal hen hoeden met een ijzeren staf, als aardewerk worden zij verbrijzeld, gelijk ook Ik van mijn Vader ontvangen heb...”* (Openbaring 2:26)

De gemeente mag delen in de macht van Jezus Christus. De heidenen zullen geoordeeld worden en getroffen worden door de staf van de grote Koning.

Aan de Avondmaalstafel krijgen wij macht over politieke vraagstukken als ‘Berlijn’ en ‘Jeruzalem’, en over alle onderdrukking door dictatoriale systemen. Niet omdat wij zo graag willen heersen, maar krachtens Gods belofte.

In communistische systemen heerst angst, lafheid en uiterste gemeenheid. Het is vreselijk wat dissidenten in de gevangenissen allemaal moeten meemaken aan zware verhoren en psychische martelingen.

Al deze dingen zijn in wezen voortgekomen uit de ‘profetieën’ van ‘Izebel’. En de diepere oorzaak hiervan ligt in het afdwalen van de gemeente Gods en het zich verslingeren aan de machten der duisternis.

BRIEF AAN THYATÍRA

Maar het Woord van God zal in al zijn volheid nog eenmaal doorbreken in deze wereld. Er zal een gelovige gemeente opstaan, die ziet dat aan de Gekruisigde alle macht gegeven is in hemel en op aarde, en die gelooft dat Zijn Woord midden in de wereldgeschiedenis nog eens zal zegevieren. De leeuw zal brullen en er wordt een plan van God openbaar. Dan zal alle lafheid en gemeenheid door de ijzeren staf van Koning Jezus als aardewerk verbrijzeld worden.

De brief aan Thyatíra is een ontzagwekkende brief. De Heer zegt hierin tegen ons allen: *“...Ik ben het die nieren en harten doorzoek; en Ik zal vergelden, een ieder naar uw werken.”* Dit lijkt een beetje op de dag des oordeels. Daar zal het inderdaad een voorspel van zijn. *“Doch Ik zeg tot u allen, die voorts te Thyatíra zijt, en deze leer niet hebt en die niet, gelijk zij zeggen, de diepten des satans hebt leren kennen: Ik leg u geen anderen last op. Maar wat gij hebt, houdt dat vast, totdat Ik gekomen ben. En wie overwint en mijn werken tot het einde toe bewaart, hem zal Ik macht geven over de heidenen; en hij zal hen hoeden met een ijzeren staf, als aardewerk worden zij verbrijzeld, gelijk ook Ik van mijn Vader ontvangen heb, en Ik zal hem de morgenster geven.”* (Openbaring 2:24-29)

DE BLINKENDE MORGENSTER

Dit is de essentie, de kern: Aan het optreden van de Zoon van God tégen Izebel is verbonden, dat Hij Zijn gemeente die Hem wil volgen, en die niets anders wil dan Zijn bloed erkennen en bewaren totdat Hij komt, de blinkende morgenster zal geven.

BRIEF AAN THYATÍRA

De morgenster kondigt de nieuwe dag aan.
Er komt een derde dag.
Een dag van opstanding.
Een geweldige dag!

Als we in het licht hiervan vervolgens in de brief aan Sardes lezen: *“Ik weet uw werken, dat gij de naam hebt dat gij leeft, maar gij zijt dood”*, dan sluit dat natuurlijk direct aan bij de grote opwekking die er is geweest en de afval die daarop volgde. Daarna komt dan ‘de ure der verzoeking’ voor de hele wereld, zoals dat beschreven is in de brief aan Philadélphia. (Openbaring 3:10) En ten slotte zien we in de brief aan Laodicéa een beschrijving van de laatste ronde van de wereldgeschiedenis.

Dit alles klopt met elkaar.

Ik geloof dus inderdaad dat de gang der wereldgeschiedenis verdisconteerd is in de opstelling van deze brieven, maar anders dan men doorgaans denkt. Naar mijn overtuiging beleven wij nu de ‘Izebel tijd’.

Dit alles moet ons de kracht van de hoop geven. Want God gaat ‘Izebel’ aanpakken, zoals Hij dat gedaan heeft in de dagen van Elia. Er bleef van Izebel niets over. Izebel had altijd op paarden vertrouwd, en verleidde Achab om er veel van aan te schaffen. Zoals zij hem ook aanzette om de muren van Jericho te herbouwen. Maar bij haar einde is haar bloed tegen de muren gespat en hebben paardenhoeven haar vertreden. De honden hebben haar vlees verslonden, opdat niemand zou zeggen: *Dit is Izebel*.

Haar identiteit was weg. Izebel ging de eeuwige duisternis in.

De apostel Petrus schrijft in zijn brief:

“En wij achten het profetische woord (daarom) des te vaster, en gij doet wèl, er acht op te geven als op een lamp, die schijnt in een duistere plaats, totdat de dag aanbreekt en de morgenster opgaat in uw harten.”

Toen Petrus sprak over de verheerlijking op de berg, heeft hij de blik gehad op de grote kracht en toekomst van onze Here Jezus Christus. Hij heeft gezien hoe midden in de wereldgeschiedenis, in de eindtijd, Jezus nog eenmaal zal verschijnen, geflankeerd door Mozes en Elia. Daarom gaf hij de vermaning mee: Let dan op het profetische woord, dat zeer vast is, totdat de morgenster opgaat in uw harten. Wat een rijke belofte!

GODS COMMENTAAR OP HET WERELDGEBEUREN

Nu zijn er in onze tijd twee crisispunten: Berlijn en Jeruzalem. Ten aanzien van Berlijn zal het de komende jaren tot een ontknoping moeten komen, maar die zal nooit los kunnen staan van die vreselijke bloedplas van de zes miljoen Joden die vermoord zijn.

Ook in het brandpunt Jeruzalem gaat het naar een ontvouwing toe, die de wereld verbaasd zal doen staan. Want God zal wonderen geven in de hemel boven en tekenen op de aarde beneden. (Handelingen 2:19) De Zoon van God is gegeven alle macht.

Het is niet toevallig dat in 1948 zowel Berlijn als Jeruzalem scheurde. En alleen in de oprichting van de ware oecumene, bij de gemeente die

zich bij en in Zijn bloed wil verenigen, zal openbaar worden wat wij moeten doen.

Als ook christenen in Duitsland gaan zien dat de enige weg tot ‘Wiedervereinigung’ ligt in de oprichting van het koninkrijk van priesters aan Israël, en het besef doordringt dat zij één moeten worden in het bloed van het Lam, en dat zij het Joodse volk vanuit de ene Avondmaalstafel naar analogie van Jesaja 61 vrij moeten stellen voor hun Messiaanse taak, dan kan er juist vanuit Duitsland nog weleens een krachtige stimulans uitgaan voor de oprichting van het ene altaar des Heren.

De Heer is bij machte om deze omwenteling in Duitsland te geven.

Ik had eens een ervaring tijdens een bijeenkomst in Duitsland van de Amerikaanse evangelist O.T. Osborn. Het was meen ik in Krefeld. Osborn sprak voor een grote menigte. En ineens had ik mijn aandacht niet meer bij wat hij zei, maar zag ik in de geest de rookwolken van de crematoria, waarin de Joden werden vergast en verbrand. Osborn verdween helemaal uit mijn gezicht. Ik zag alleen de concentratiekampen en de dichte, zwarte rookwolken, die omhooggingen. En tot mijn verbazing zag ik midden in die rookwolken zenders naar boven steken. Ik weet nog dat ik dacht: Mijn God, radiozenders uit de crematoria! Gaat U zo het kwaad omkeren ten goede?

Als Duitsers dan nog een keer in het gelid moeten springen, laten ze dan in het gelid springen voor Jezus. Laten hun Marken dan naar Jeruzalem vloeien, vanaf hun Avondmaalstafel, en laat er dan gezegd worden dat het volk dat hen heeft willen uitroeien, nu opstaat tot een nieuw besef. Wat zou het een genade zijn, als wij dit heilige vuur vanuit Holland mochten aansteken!

Ik heb de verwachting dat het in Duitsland politiek gezien uiterst gaat spannen. Maar ook dat de christenen daar door de Heilige Geest tot het inzicht komen: Is dit Gods heilsplan met het volk, dat door onze schuld geen andere uitweg meer zag dan terug te keren naar het Midden Oosten? En hebben wij nu eigenlijk de zwaarste taak om hen op te vangen vanuit de erkenning van het bloed van het Lam?

De werken Gods zijn zeer groot!

Laten wij niet wanhopen, ook niet als velen zeggen: *“Wie zal ons het goede doen zien?”*

Helaas heeft men in Nederland momenteel maar voor één ding aandacht: Gaan we een half procent in loon vooruit? Welke prijscompensatie krijgen we? Die vragen naar geld zijn niet onbelangrijk voor de modale werknemer, want uiteindelijk moeten zij ervan bestaan. Maar soms lijkt het erop alsof de horizon van ons volk niet verder reikt dan tot daar.

Ook in kerkelijk opzicht is elk enthousiasme om één te worden volledig gedooft. Dat was te voorzien, want het is onmogelijk om in de lijn van de Wereldraad van Kerken vrijzinnigen en gelovigen in één verband aan elkaar te voegen. In een ‘Samen op Weg’ proces worden allerlei kunstgrepen toegepast, maar over het bloed van het Lam wordt niet gesproken. Evenmin wordt er een perspectief geopend op de bestemming van het Joodse volk, of zicht gegeven op de ontsluiting van de wereldgeschiedenis. Er wordt hooguit ‘geschaafd’ en ‘geslepen’ om de verschillende leerstellingen een beetje passend te krijgen. Wanneer dat uiteindelijk toch niet lukt, is op den duur alle enthousiasme verdwenen.

Het streven naar kerkelijke eenwording op die manier is ook gedoemd te mislukken, omdat het zó Gods bedoeling niet is. Bovendien wordt werkelijke profetie in de kiem gesmoord.

De grote kracht om de ‘stenen van het verbroken altaar’ bij elkaar te kunnen rapen, zal van Boven komen. Ook het ‘vuur van God’ dat op dit altaar zal neerkomen, komt van Boven.

Als dat gebeurt zal ook Israëel zien: Wie de dingen zó aan de orde stelt, moet wel onze Messias zijn. De dorre doodsbeenderen zullen tot leven komen en zij zullen zien de grote werken Gods.

De Heer is waarlijk opgestaan!

Jezus leeft!

Toen Hij tot Zijn discipelen zei: *“Gaat dan henen, maakt al de volken tot mijn discipelen”*, gaf hij hun deze opdracht in dit perspectief en in déze wetenschap: *“Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde”*. (Matthéus 28:18,19) Hij zei dit juist met het oog op de zending. Dat betekent dat de Heer, als Hij het nodig vindt, ook op de politieke en andere gebeurtenissen in de wereld Zijn ‘commentaar’ geeft. Uiteindelijk heeft Hij de Apocalyps gegeven om Zijn dienstknechten te tonen wat na dezen geschieden zou. Het betekent heel veel als je als dienstknecht des Heren van Hem voorwetenschap mag krijgen op de dingen die gebeuren gaan.

In de gesprekken bij de instelling van het Heilig Avondmaal zegt Jezus tegen Zijn discipelen:

“...doch wanneer Hij komt, de Geest der waarheid, zal Hij u de weg wijzen tot de volle waarheid; want Hij zal niet uit Zichzelf spreken, maar al wat Hij hoort, zal Hij spreken en de toekomst zal Hij u verkondigen.” (Johannes 16:13)

BRIEF AAN THYATÍRA

Hiermee geeft de Heer aan Zijn kinderen een groot privilege. Daarmee staan we niet te sidderen in de wereld, wat er ook gebeurt. Maar dan weten we: Welke stormen er ook zullen woeden, en hoeveel verwarring er rondom ons mag zijn, de Heer is waarlijk opgestaan en zal ons altijd de weg wijzen.

“En zie, Ik ben met u al de dagen tot aan de voleinding der wereld.”
“... en Ik zal hem de morgenster geven.”

“Wie een oor heeft die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.”

BRIEF AAN SARDES*

*“En schrijf aan de engel der gemeente te Sardes:
Dit zegt Hij, die de zeven Geesten Gods en de zeven sterren heeft: Ik weet uw werken, dat gij de naam hebt, dat gij leeft, maar gij zijt dood. Wees wakker en versterk het overige, dat dreigde te sterven, want Ik heb geen van uw werken vol bevonden voor mijn God. Bedenk dan, hoe gij het ontvangen en gehoord hebt, en bewaar het en bekeer u. Indien gij dan niet wakker wordt, zal Ik komen als een dief, en gij zult niet weten, op welk uur Ik u zal overvallen. Doch gij hebt enkele personen te Sardes, die hun klederen niet hebben bezoedeld, en zij zullen met Mij in witte klederen wandelen, omdat zij het waardig zijn. Wie overwint, zal aldus bekleed worden met witte klederen; en Ik zal zijn naam geenszins uitwissen uit het boek des levens, maar Ik zal zijn naam belijden voor mijn Vader en voor zijn engelen. Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeente zegt.” (Openbaring 3:1-6)*

FORMALISME

De brief aan Sardes sluit wonderwel aan bij de periode die we hebben getypeerd als de Thyatíra-tijd. We stelden vast dat – als in de brieven aan de zeven Klein-Aziatische gemeenten de grote lijn van de wereldgeschiedenis is verdisconteerd – de brief aan Thyatíra dan de periode moet zijn, waarin we nu leven. Immers, in onze dagen zien

* Datum preek: 2 november 1979

we overal de vervlakking en de valse synthese binnendringen in de kerken. In de Wereldraad van Kerken bijvoorbeeld, is de vermenging tussen orthodoxie en vrijzinnigheid volop aanwezig.

In de brief aan Thyatira zegt de Heer: *“Ik heb tegen u, dat gij de vrouw Izebel laat begaan, die zegt, dat zij een profetes is, en zij leert en verleidt mijn knechten ...”* (Openbaring 2:20) Maar we zagen ook dat ‘Izebel’ in de Thyatira-tijd door Christus onder handen genomen wordt. Hij is de Zoon van God, en op die basis gaat Hij Zijn gemeente terugroepen en tot eenheid brengen, en een Vrederijk doen doorbreken. Hij gaat een derde dag van opstanding en vernieuwing geven.

Als dat grote reveil echter opnieuw ineens stort en tenondergaat, laat Jezus door Johannes optekenen: *“Schrijf aan de engel der gemeente te Sardes: Dit zegt Hij, die de zeven Geesten Gods en de zeven sterren heeft. Ik weet uw werken, dat gij de naam hebt, dat gij leeft, maar gij zijt dood.”* (Openbaring 3:1)

Weer wordt hier de kerk in haar algemeenheid aangesproken, zoals in de eerste brief aan Epeze. Maar nu heet het: *“...gij hebt de naam, dat gij leeft, maar gij zijt dood.”*

Deze karakterisering van de gemeente te Sardes zou inderdaad uitnemend passen op de afval na de tijden van verkwikking, waarin de tot eenheid gebrachte gemeente des Heren een machtige herleving, een ‘derde dag van opstanding’, heeft mogen beleven. Deze typering geeft aan dat de gemeente vervallen is tot formalisme, veruiterlijking en versterving. Men gaat nog wel naar de kerk en viert nog wel het Avondmaal en er wordt ook nog wel gebeden, maar het gebeurt allemaal uit een soort automatisme. Het lijkt levend geloof te zijn, maar in werkelijkheid is het geloof dood.

We kunnen deze geloofssituatie wel enigszins vergelijken met de periode van koning Rehabeam, de zoon van Salomo. Koning Salomo ging nog met de gouden schilden naar de tempel. Maar zijn zoon Rehabeam was in verval geraakt, en dat was er de oorzaak van dat alle schatten van het huis des Heren geroofd werden door Sisak, de koning van Egypte, inclusief de gouden schilden. Toen maakte Rehabeam in plaats daarvan koperen schilden, en ging daarmee naar de tempel. (1 Koningen 14:25-28) Het leek nog op het goud van Salomo, maar het was slechts koper.

De situatie, zoals die beschreven is in de brief aan de gemeente van Sardes, lijkt zo inderdaad naadloos aan te sluiten op de periode van Thyatíra. Onmiddellijk op Sardes volgt dan Philadélphia en de ure der verzoeking die over de wereld komt. Daarbij komt ook de laatste ronde in zicht. En ten slotte ziet Laodicéa op het allerlaatste, op de tijd der voleinding.

SPOEDIGE WEDERKOMST?

De in sommige kringen wijd verbreide opvatting dat wij nu in de Laodicéa- tijd leven, en spoedig de wederkomst van Jezus moeten verwachten, is niet in overeenstemming met wat de Schrift zelf nog in uitzicht stelt voor de gemeente. Er is werkelijk nog een grote doorbraak van het koninkrijk Gods te verwachten. We mogen hoop hebben dat het gebed van Jezus om de Zijnen tot eenheid te brengen wordt verhoord. We mogen de verwachting hebben dat die tot eenheid gebrachte gemeente dan ook daadwerkelijk grote barmhartigheid aan het Joodse volk gaat bewijzen, waartoe Paulus ons oproept in

Romeinen 11:31. We mogen geloven dat aldus ook het Joodse volk in een ‘derde godsdag van victorie’ zal opstaan (Romeinen 11:15 en 25),| waarna de wereld nog eenmaal mag herademen in de tijden van verkwikking. (Handelingen 3:21 en 15:14-18)

Dat er na de tijden van verkwikking nog weer een afval komt, is erg genoeg. Maar het betekent niet dat we nu al leven in de Laodicéa-tijd, in de tijd van het allerlaatste. We staan nog niet vlak voor de dag van de wederkomst en van de wederopstanding van degenen die al zijn heengegaan. We staan ook nog niet vlak voor de dag der eeuwigheid. Maar de periode waarin wij leven is er wel een voorspel van. Het is een *onderpand* van de voleinding.

De derde godsdag, die de tijden van herademing zal inluiden is de vervulling van Openbaring 10.

Soms wordt tegen dit getuigenis – waarmee ik toch werkelijk meen op de Schrift gefundeerd te zijn – bezwaar gemaakt met woorden als: “Prachtig hoor, de gedachte dat het Joodse volk eerst nog tot bekering moet komen, en dat er nog een grote vernieuwing zal komen, waarin de Joden in hun ambt van ‘koninkrijk van priesters’, als een soort ‘ombudsvolk’, de wereld gaan zegenen. Laat het mooi zijn dat dit alles nog zo diep vervuld zou moeten worden in de eindgeschiedenis. Maar als je het zo stelt, en beweert dat in Openbaring 10 de zon gaat schijnen, en er eerst nog een geweldige regen des Geestes zal neerdalen, dan ontnem je de mensen de waakzaamheid dat de Heer ieder moment kan komen. Als je de mensen de waakzaamheid gaat ontnemen dat op elk uur van de dag of de nacht de Heer terug kan komen, door hen wijs te maken dat al die grote dingen eerst nog moeten gebeuren, dan doof je uiteindelijk het christelijke leven uit.”

Dit is werkelijk geen kleine beschuldiging.

Nu moeten we onszelf natuurlijk altijd heel grondig toetsen. Ook als er dit soort opmerkingen worden gemaakt.

De apostel Paulus zegt over de dag van de wederkomst des Heren in 2 Thessalonicenzen 2:3:

“Laat niemand u misleiden, op welke wijze ook, want eerst moet de afval komen en de mens der wetteloosheid zich openbaren, de zoon des verderfs...”

Als Paulus deze waarschuwing geeft, mogen we hem niet verwijten dat hij hiermee eigenlijk de waakzaamheid aan de gemeente ontnemt. Hij roept juist op tot waakzaamheid. In 1 Thessalonicenzen 5:1-2 zegt hij: *“Maar over de tijden en gelegenheden, broeders, is het niet nodig, dat u geschreven wordt. Immers, gij weet zelf zeer goed dat de dag des Heren zó komt, als een dief in de nacht.”* Maar tegelijk zegt hij: *“Maar wij verzoeken u, broeders, met betrekking tot de komst van onzen Here Jezus Christus en onze vereniging met Hem, dat gij niet spoedig uw bezinning verliest of in onrust verkeert, hetzij door geestesuiting, hetzij door een prediking, hetzij door een brief, die van ons afkomstig zou zijn, alsof de dag des Heren reeds aanbrak. Laat niemand u misleiden, op welke wijze ook, want eerst moet de afval komen en de mens der wetteloosheid zich openbaren, de zoon des verderfs, de tegenstander, die zich verheft tegen al wat God of voorwerp van verering heet...”* (2 Thessalonicenzen 2:1-4)

Paulus zegt hier heel duidelijk dat eerst de antichrist zichtbaar geworden moet zijn, voordat de dag des Heren aanbreekt. Maar tegelijk is het ook zo, dat als een mens sterft, hij op slag voor de Zoon des Mensen staat. In Hebréeën 9:27 lezen we dat het de mens

beschikt is eenmaal te sterven, en daarna het oordeel. Op dat moment is die grote Dag daar. En hoe je het nu draait of keert, of er nu wel of geen tussentoestand is, Jezus zegt tegen allen: *“Waakt dan, want gij weet niet, op welke dag uw Here komt (...) Daarom, weest ook gij bereid, want op een uur dat gij het niet verwacht, komt de Zoon den mensen”* (Matthéüs 24:42-44)

Ik heb weleens het voorbeeld gebruikt van een sneltrein, die autowegen doorkruist. Bij een grote verkeersweg gaan doorgaans de spoorbomen naar beneden voordat de trein er langs raast. Maar op sommige treintrajecten kruist de trein ook wel kleine landweggetjes, waar boeren overheen moeten met hun tractors, of bospaden waarover wandelaars kunnen passeren. Bij die soort overgangen vind je hoogstens een paar waarschuwingsborden. Maar zowel langs grote verkeerswegen als bij de kleinere landwegen – overal passeert de trein.

Vergelijken we de ‘grote verkeersweg’ met de wereldgeschiedenis, en ‘de trein’ met het moment van de wederkomst. Eenmaal passeert ‘het moment van de wederkomst’ het slot van de wereldgeschiedenis. Eenmaal komt Jezus weer en is daar het punt des tijds, waarin de sterren van de hemel vallen en de hemel wordt opgerold als een boekrol en de elementen brandende zullen vergaan. (Matthéüs 24:29; 2 Petrus 3:12; Openbaring 6:12-17) Maar onverwacht passeert ‘het moment van de wederkomst’ – als de trein uit ons voorbeeld – ook de ‘kleine landweggetjes’ van ons persoonlijke leven. Op hetzelfde ogenblik dat onze individuele aardse tijd ten einde is gebracht, beleven wij het moment van de wederkomst.

Hoe God het allemaal heeft geformeerd en gepland, weten wij niet. Daarom moeten we de bijbellijnen vasthouden over wat Paulus zegt over de antichrist, maar ook wat hij zegt over de volheid der heidenen en de toekomstige bekering van Israël. Want deze zaken zijn aan elkaar vastgekoppeld. Wij moeten niets van de Schrift loslaten, en God weet wel hoe alles aan en in elkaar past. Het enige wat wij moeten doen, is tegen onszelf en tegen elkaar zeggen: Waakt, want in een moment dat je het niet verwacht, komt de Zoon des mensen. Ieder die sterft, zal onverwacht de Heer ontmoeten. Onverwacht gaat voor hem of haar op dat moment in vervulling: *“Op een uur dat gij het niet verwacht, komt de Zoon des mensen”*.

Jezus komt ‘als een dief in de nacht’, maar dat neemt niet weg, dat we tegelijkertijd moeten letten op de tekenen der tijden.

WORD WAKKER!

Juist aan de brief aan de gemeente te Sardes zien we dat de Heer ons oproept wakker te zijn. In de Schrift betekent dit altijd ‘letten op de tekenen der tijden’. Niet in slaap vallen, maar ‘waakzaam zijn’. Jezus zegt in deze brief: *“Indien gij dan niet wakker wordt, zal Ik komen als een dief, en gij zult niet weten, op welk uur Ik u zal overvallen.”* (Openbaring 3:3)

In Sardes heerst de geestelijke dood. Het hele kerkelijk bedrijf draait nog wel, maar het leven is er eigenlijk uit. Er zit geen spanning meer in. Er is geen volgen van Jezus meer, geen leven vanuit Zijn kruisdood en de volheid des Geestes. Het is allemaal nog wel in beweging, maar toch zegt Jezus: *“Ik heb geen van uw werken vol bevonden voor mijn God”*.

Als we de gemeente van Sardes konden zien zouden we misschien vol bewondering zijn over het functioneren van het kerkelijke bureau. Om het in onze tijd te zeggen: alles werd piekfijn georganiseerd.

Het modernste van het modernste was aanwezig. Met de beste computers werd alles geregistreerd. Eén druk op de knop en alles werd in kaart gebracht – van de vaste bijdragen tot het berekenen van het exacte bedrag van de tienden voor de priesters. En toch zegt de Heer: *“Ik weet uw werken, dat gij de naam hebt dat gij leeft, maar gij zijt dood.”*

Dat is een hard vonnis, en tegelijkertijd ook de eerste brief waarin de Heer niets positiefs kan zeggen. In de vorige brieven worden er ook woorden van waardering uitgesproken: *“...Ik weet waar gij woont”*; *“...gij zijt trouw gebleven”*; *“...gij hebt volharding”*; *“...gij hebt Mijn Naam niet verloochend...”*. Maar hier niets van dit alles. Er wordt alleen heel magertjes gezegd: *Doch gij hebt enkele personen te Sardes, die hun klederen niet hebben bezoedeld, en zij zullen met Mij in witte klederen wandelen, omdat zij het waardig zijn.*” (Openbaring 3:4)

Het is toch wel heel erg als de Heer moet zeggen: *“Ik heb enkele personen...”*. Het is niet meer het geheel van de gemeente dat Hij zo aanvaarden kan, maar Hij heeft slechts enkele personen die hun klederen niet bezoedeld hebben. Dit kan wijzen op seksuele zonden, maar het kan ook zijn dat de Apocalyps hier opnieuw de taal van de profeten overneemt en verdiept, en dat het hier meer gaat om ‘geestelijke’ hoererij. Met andere woorden: dat men volop de wereld dient met haar begeerlijkheden en daardoor hun ‘klederen bezoedeld’ hebben. Als tegenstelling dus met de doop. De geestesgesteldheid

van degene die zich laat dopen, wordt door de Schrift ook uitgedrukt in de beeldspraak van een kleet. De apostel Paulus zegt in Galaten 3:27: *“Want gij allen, die in Christus gedoopt zijt, hebt u met Christus bekleed.”* Dit ‘kleed’ van het nieuwe leven met Christus, is in Sardes bezoedeld door een door en door wereldse mentaliteit. Het heeft zich vermengd met de wereld die voorbijgaat.

Dit is het eigenlijke bezwaar van Christus. Daarom zegt Hij: Word wakker. Als je niet wakker wordt zal onverwachts Mijn dag als een strik over u komen. Die dag komt over alle bewoners der aarde, en allen krijgen de lasso over de nek geworpen. Het is de mens gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel. Jezus zegt: Word wakker! *“...gij hebt enkele personen die hun klederen niet hebben bezoedeld, en zij zullen met Mij in witte klederen wandelen, omdat zij het waardig zijn. Wie overwint, zal aldus bekleed worden met witte klederen; en Ik zal hun naam geenszins uitwissen uit het boek des levens, maar Ik zal zijn naam belijden voor mijn Vader en voor zijn engelen. Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.”* (Openbaring 3:4-6)

VERSTERK HET OVERIGE

Jezus geeft aan de gemeente van Sardes nog een opdracht, waaraan wij niet voorbij mogen gaan. Hij zegt in vers 2: *“Wees wakker, en versterk het overige dat dreigde te sterven.”*

“Versterk het overige”.

Hoe mild klinken deze woorden.

Als wij ergens tegen zijn, dan zijn we vaak zo radicaal en generaliserend

dat we alles op de mesthoop willen gooien. Maar zo spreekt de Heer nooit. Hij noemt de dingen die niet goed zijn bij de naam, maar als er maar iets in de gemeente aanwezig is dat voor hen pleit, dan waardeert Hij dat ook. Zo ook in Sardes, waar alles beneden de maat is. Het zijn scherpe woorden, als er over een gemeente gezegd wordt: *“Ik weet uw werken, dat gij de naam hebt, dat gij leeft, maar gij zijt dood.”* En toch vervolgt Jezus met: *“Wees wakker, en versterk het overige, dat dreigde te sterven.”*

Als wij de geschiedenis over de wonderbare spijziging in Marcus 6 lezen, dan zien we hoe Jezus in vers 38 aan de discipelen zegt: *“Hoeveel broden hebt gij? Gaat eens zien!”*

Hij gaat een wonderbare spijziging toepassen als een symboliek, als een zinnebeeld van de voeding die er voor heel de mensheid ligt in Zijn kruisdood. We mogen dit grote wonder niet los zien van de historische context waarin het plaatsvond. We lezen in Johannes 6:4: *“...het Pascha, het feest der Joden, was nabij.”* Jezus, gaat de duizenden voeden, maar daarbij wil Hij niet passeren wat de discipelen zelf nog kunnen aandragen. Het was niet veel: vijf broden en twee vissen. Maar toch heeft Jezus dat weinige gebruikt om voor de duizenden voeding te delen.

“Wees wakker, en versterk het overige...”

Als er ergens nog geknield wordt voor Jezus, dan moeten wij dat versterken. Als we in een soort ‘Sardes-situatie’, waarin slechts enkelingen trouw bleven, nog ergens geloof in de Heiland en overgave aan God ontmoeten, dan moeten wij dat versterken. Welke naam zij ook mogen hebben. Grieks Katholiek, Rooms Katholiek, Gereformeerd, het maakt niet uit. Namen van kerkgenootschappen

zeggen de Heer niets. Hij zoekt *personen* die in Hem zijn. Mensen, die in Hem blijven en die Zijn Woord bewaren.

Individueen, die gemeenschap hebben met Hem en met de Vader. Dat is het voornaamste. Niet of zij ergens in een kaartendoos staan of lid zijn van een grote organisatie, of andere door mensen geformeerde instellingen. Daar komt het voor God niet op aan. Het gaat Hem erom, of er ergens nog werkelijk levend geloof is. Dàt moeten we versterken!

Als er zware tijden gaan komen en grote dreigingen, laten we dan deze gezindheid over ons hebben, en deze boodschap in onze ziel omdragen. Als we oprecht geloof in Jezus ontmoeten, waar we ook maar – versterk het! Open de Schrift en versterk het!

Jezus zegt: “*Ga zien wat er is*”. En in Zijn handen vindt er van de vijf broden en twee visjes een wonderlijke transformatie plaats, en worden allen gevoed. Ja, er blijven zelfs nog twaalf korven vol over. Als de Heer ons nu oproept om te versterken wat nog overgebleven is, dan wordt dat in Zijn handen tot een wonderbare spijziging. Als we alles maar in de handen van Christus willen geven. Hij gaf Zichzelf in onze handen, en liet Zich breken door handen van goddelozen. Hij liet Zich offeren op Golgotha. Hij liet Zich slachten als een Lam. Als we daaruit willen leven, dan kan de kracht Gods neerkomen en kan er iets geboren worden aan vernieuwing van ons persoonlijke, maar ook van ons nationale leven.

De verwarring op politiek gebied kan zo benauwend zijn dat we soms alleen nog maar kunnen verzuchten: O God, wat is deze planeet donker. Waar is Uw gekochte volk? Waar is het? Waar zijn de mensen

die Jezus liefhebben? Waar zijn ze?

Maar als we hen dan ergens aantreffen: Versterk hen, en geef hun nieuwe hoop en verwachting, want de Heer is waarlijk opgestaan! Jezus leeft!

“Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.”

BRIEF AAN PHILADÉLPHIA*

*“En schrijf aan de engel der gemeente te Philadélphia:
Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, die de sleutel Davids heeft,
die opent en niemand zal sluiten, en Hij sluit en niemand opent. Ik
weet uw werken: zie, Ik heb een geopende deur voor uw aangezicht
gegeven, die niemand kan sluiten; want gij hebt kleine kracht, maar
gij hebt mijn woord bewaard en mijn naam niet verloochend. Zie, Ik
geef sommigen uit de synagoge des satans, van hen, die zeggen dat
zij Joden zijn, maar het niet zijn, maar liegen; zie, Ik zal maken dat
zij komen en zich nederwerpen voor uw voeten, en erkennen dat Ik
u heb liefgehad. Omdat gij het bevel bewaard hebt om Mij te blijven
verwachten, zal ook Ik u bewaren voor de ure der verzoeking, die
over de gehele wereld komen zal, om te verzoeken hen, die op de
aarde wonen. Ik kom spoedig; houd vast wat gij hebt, opdat niemand
uw kroon neme.*

*Wie overwint, hem zal Ik maken tot een zuil in de tempel mijns Gods
en hij zal niet meer daaruit gaan; en Ik zal op hem schrijven de naam
mijns Gods en de naam van de stad mijns Gods, het nieuwe Jeruzalem,
dat uit de hemel nederdaalt van mijn God, en mijn nieuwe naam.*

*Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.”
(Openbaring 3:7-13)*

* Datum preek: 7 december 1979

DE SLEUTEL

Zoals is alle voorgaande brieven vinden we ook het opschrift van de brief aan Philadélphia terug in het roepingsvisioen van Johannes:

“Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, die de sleutel Davids heeft, die opent en niemand zal sluiten en Hij sluit en niemand opent.”

We lezen in Openbaring 1:18: *“Wees niet bevreesd, Ik ben de eerste en de laatste, en de levende, en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheden, en Ik heb de sleutels van de dood en het dodenrijk.”*

En zoals in de andere brieven merken we ook hier op dat het opschrift ervan betrekking heeft op de specifieke nood of glorie van die gemeente. Alle brieven aan de Kein-Aziatische gemeenten zijn helemaal afgestemd op de situatie waarin die gemeente verkeerde. Daarvan uitgaande kunnen we rustig aannemen dat de gemeente van Philadélphia voor een ‘afgeslotenheid’ stond. Als Jezus spreekt over *‘de sleutel Davids, die opent en niemand zal sluiten...’* dan wijst dat erop dat er voor die gemeente nergens een opening te bekennen was. Alles zat potdicht. Vastgeroest. Zonder die ‘sleutel’ is er niet doorheen te breken.

Verderop in de brief lezen we: *“Want gij hebt kleine kracht.”* Als we daarbij in rekening brengen dat in deze brieven ook wel de gang van de wereldgeschiedenis ligt verdisconteerd, dan is wat Jezus hierover zegt van niet geringe betekenis – ook voor latere tijden.

In grote lijnen hebben we gezien dat Ephese echt de begingemeente was. De gemeente, die representatief was voor de andere gemeenten, en die erop gewezen werd vooral de eerste liefde niet te verlaten. Maar

al gauw ontstond er christenvervolging in de martelaarsgemeente van Smyrna. Vervolgens ontstonden er bondgenootschappen met de geest van deze wereld, en een verabsoluteerde keizercultus, waaronder de gemeente van Pérgamum ernstig gebukt ging. Dit alles liep uiteindelijk uit op een triomf voor Izebel en haar valse profetie. Een valse synthese maakte zich meester van de gemeente. Een vermenging van geloof en ongeloof in de gemeente van Thyatíra, zoals we dat in onze dagen ook zien in een organisatie als de Wereldraad van Kerken. En wel zodanig dat kerken zelfs een ‘mantelorganisatie’ dreigen te worden van het rode messianisme.

Maar dan komt de Zoon van God, Wiens ogen zijn als een vuurvlam, en Zijn voeten als koperbrons. En Hij werpt Izebel te bed, en geeft aan de gemeente van Thyatíra de morgenster. Hij zorgt voor een doorbraak en de gemeente, die overwint, krijgt macht over de heidenen. Die worden door haar gehoed met een ijzeren staf, en als aardewerk worden zij verbrijzeld. Daar komt iets van de kracht Gods over de ingezonken gemeente, die zich weer zuiver op gaat stellen. Een gemeente die tot leven komt, mede door de bekering van Israël. Er komt een derde dag van opstanding en een doorbraak van het koninkrijk Gods. Een Eliaanse tijd en een overvloedige regen. Maar daarna komt er nog weer afval en zien we de ure der verzoeking en de grote verdrukking dichterbij komen. Met betrekking daartoe krijgt Philadélphia al een bemoediging. Juist als de grote verdrukking dreigt, spreekt Jezus over de sleutel Davids, die opent en niemand zal sluiten, en Hij sluit en niemand opent.

Zelf ben ik er zeker van dat God na de grootste doorbraak in de wereldgeschiedenis een ‘sabbat’ aan de volken zal geven. Mensen

BRIEF AAN PHILADÉLPHIA

die dan leven zullen kunnen terugzien hoe die doorbraak tot stand kwam, namelijk doordat de christelijke gemeente toch weer één werd in de opdracht aan het Joodse volk, dat in vreselijke benauwdheid verkeerde.

Vóór de grote doorbraak van het koninkrijk Gods was het erop of eronder. Het Joodse volk en de mensheid kwamen in een beklemming terecht van dood of leven, van opgaan in atoomvlammen of niet – van geslagen worden met de banvloek of niet. Maar de banvloek ging voorbij vanwege het in eendracht buigen voor het Lam Gods in de heidenwereld en de Joodse wereld, en het werd één kudde onder één Herder.

AFGESLOTENHEID

Wanneer het koninkrijk Gods tot doorbraak gekomen is, dan ‘rekt’ God als het ware de tijden ‘uit’, en geeft Hij een ‘sabbat’ aan de volken, de voorzegde ‘*tijden van verademing*’ (Handelingen 3:19).

Maar daarna zullen we opnieuw een inzinking zien. Echter, dan zal er op veel plaatsen in de wereld een ‘Philadélfia-gemeente’ zijn, die vasthoudt aan het Woord. Een gemeente die slechts kleine kracht heeft en voor een totale afgeslotenheid staat. Een afgeslotenheid, waarvan wij in onze dagen soms ook wel de trekken ervaren.

Hoewel het nu nog niet de allerlaatste fase van de wereldgeschiedenis is, beleven wij daar wel een vóórcirkel van. En in die voorcirkel worden ook wij soms met situaties geconfronteerd, waar we schijnbaar maar niet doorheen kunnen breken. We ondervinden die zelfs van voorgangers en ambtsdragers. Als je nog werkelijk gelooft

in Jezus Christus en in Zijn opstanding, dan wordt daarop soms met verbazing gereageerd, alsof je daarmee toch wel volledig achter de feiten aanloopt.

Ik heb in mijn ambtelijke periode weleens aan medeambtsdragers de vraag gesteld: Als er lege plaatsen zijn aan de Avondmaalstafel, en wij dragen daar zelf verantwoordelijkheid voor, heb je daar dan geen last van? Voel je het niet als een ontzaglijke pijn, dat mensen met smart in hun ziel de kerk verlaten door onze dwang en tirannie om menselijke meningen – die uiteindelijk niet meer zijn dan eendagsvliegjes? Heb je er geen verdriet van dat we niet meer één kunnen zijn als gemeente? Ik herinner mij nog goed dat een van die ambtsdragers daarop antwoordde: “Jij leeft bij sentimenten”. Er was een complete spraakverwarring. Dat wij om het bloed van het Lam één behoren te zijn, kwam niet bij hen op.

Vandaag de dag is het nog steeds zo, dat velen met pijn in hun ziel de kerk verlaten. Men kan zich bijvoorbeeld niet meer vinden in de politieke richting die hun kerk meent te moeten inslaan, of in de koers die de kerk vaart op religieus-ethisch gebied. Zo zijn er predikanten die in ernstige gewetensnood komen als zij homoparen in het huwelijk moeten bevestigen, omdat de kerk dit opengesteld heeft. In die soort situaties kunnen mensen voor een vrijwel absolute afgeslotenheid komen te staan, waarbij de vraag zich opdringt: Wie kan dit nog openbreken? Wie kan hier nog verandering in brengen?

Wij kunnen niemand iets aanpraten op het gebied van het koninkrijk Gods. Als de Heer niet opent, kunnen wij niets beginnen. Jezus zegt: “...niemand kan tot Mij komen, tenzij het hem van de Vader gegeven zij.” (Johannes 6:65).

EEN GEOPENDE DEUR

Zo zal het ook in het groot zijn met de ‘Philadélphia-gemeente’ vlak voordat de grote verzoeking over de hele aarde komt. In Openbaring 1:18 geldt voor Philadélphia de bemoediging: *“Ik ben dood geweest, en zie Ik ben levend tot in alle eeuwicheden, en Ik heb de sleutels van de dood en het dodenrijk.”* Jezus laat aan Philadélphia weten: Ik heb de sleutel Davids. Ik open en niemand sluit, Ik sluit en niemand opent.

Deze sleutelmacht herinnert aan Jesaja 22:22, waar Eljakim, de zoon van Hilkia, de sleutels van het Davidische koninkrijk op zijn schouders krijgt, als teken van zijn macht en waardigheid. Hij alleen kan de schatkamers van het koninkrijk openen.

Dit nu wordt tegen de gemeente van Philadélphia gezegd, die in elk opzicht voor een onmogelijke toestand staat. Alles, maar dan ook alles om die gemeente heen is afgeslotenheid.

En dan zegt de Heer: *“Ik heb de sleutel, en Ik open”*.

Zo is er straks een val en opstanding van Israél geweest, maar daar komt ook een keer *“een teken dat wedersproken zal worden”* – om het in de taal van Simeon te zeggen. En zoals in heel de heilsgeschiedenis, gaan ook hierin de Joden voorop. Zij gingen voorop in hun val, maar zij gaan straks ook voorop in hun opstanding. En als later de grote afval komt, gaan zij nog weer eens voorop. Dat wordt hier bedoeld met de tekst: *“Zie, Ik geef sommigen uit de synagoge des satans, van hen, die zeggen, dat zij Joden zijn en het niet zijn...”* (Openbaring 3:9). Dat ziet op het voorlaatste gebied, waarbij de Joden al tot bekering

gekomen zijn en dan toch weer afvallen, en waarin de Philadélphia-gemeente over het rond der aarde voor de afgeslotenheid van de grote afval staat. Maar Jezus gaat maken dat sommigen uit de synagoge van satan zullen komen, en voor die gemeente zullen neervallen, omdat zij hebben ervaren dat Jezus daar is met Zijn liefde en overmacht. Want de Heer opent de geschiedenis.

Toen het in Jeruzalem voor het getuigenis van Jezus van Nazareth voor de apostelen een afgesloten situatie was geworden, stuurde Hij de apostel Paulus over de hele wereld, en zijn zij getuigen geworden tot aan de einden der aarde. God opende de weg daartoe. Hij gaf een open deur op vele plaatsen. Zelfs bij de woeste Hollanders en gevaarlijke Teutonen. God heeft alle afgeslotenheid doorbroken.

Wanneer we lezen: *“Dit zegt de Heilige, de Waarachtige...”*, dan moeten we eigenlijk de diepe betekenis van deze Hebreeuwse uitdrukking verstaan. Het begrip ‘waarheid’ houdt in het Hebreeuws – en later ook in het Grieks – toch iets meer in dan alleen maar ‘in overeenstemming zijn met de werkelijkheid’. Het heeft een extra dimensie. Eigenlijk betekent het: ‘niet teleurstellen’. Het mooist komt dit tot uiting in Habakuk 3:17, waar staat: *“Al zou de vijgenboom niet bloeien, en er geen opbrengst aan de wijnstok zijn, de vrucht van de olijfboom teleurstellen...”* In de Statenvertaling lezen we hier: *“...dat het werk van de olijfboom liegen zal en de velden geen spijs voortbrengen...”*

Met andere woorden: Als de olijfboom ‘liegt’, dan beantwoordt hij niet aan zijn wezen als olijfboom. Hij levert geen vruchten op.

Wanneer hier nu van Jezus gezegd wordt dat Hij de Waarachtige is,

dan betekent dit dat Hij wáár zal maken, waarvoor Hij in de Bijbel is aangekondigd en waarmee Hij door de apostelen en Zijn eigen zelfinterpretatie is gepresenteerd. Dat wordt wáár, effectief. Hij is de Verlosser. Philadélphia, dit zegt de Waarachtige: De vruchten van Mijn kruisdood en van de troost van de Heilige Geest, zal je ondervinden. Want, om dat effectief te maken, en om te bewijzen dat Ik de Waarachtige ben, die niet liegt, maar de vruchten oplevert, die Hij als de Boom des Levens móet opleveren, heb Ik de sleutel om dat te doen.

DE URE DER VERZOEKING

“Zie, Ik heb een geopende deur voor uw aangezicht gegeven, die niemand kan sluiten; want gij hebt kleine kracht, maar gij hebt mijn woord bewaard en mijn naam niet verloochend. Zie, Ik geef sommigen uit de synagoge des satans, van hen, die zeggen, dat zij Joden zijn en het niet zijn, maar liegen; zie, Ik zal maken dat zij zullen komen en zich nederwerpen voor uw voeten, en erkennen, dat Ik u heb liefgehad. Omdat gij het bevel bewaard hebt om Mij te blijven verwachten, zal ook Ik u bewaren voor de ure der verzoeking, die over de gehele wereld komen zal, om te verzoeken hen, die op de aarde wonen.” (Openbaring 3:8-11)

De gemeente die het bevel om de Bruidegom te blijven verwachten opgevolgd heeft en alle beloften in Zijn Woord bewaard heeft, wordt daarvoor beloond. Van die gemeente zegt Jezus: Ik zal ook u bewaren voor de ure der verzoeking. In het Grieks wordt hier gebruikt het

woord ‘*ek*’, dat ‘*uit*’ de verzoeking betekent.

Dit Griekse woord wordt door bijbelscholen wel gebruikt om aan te tonen dat je dan uit die ure der verzoeking wordt bewaard, doordat je wordt opgenomen, ‘*entrückt*’. Met andere woorden: Je wordt uit de geschiedenis weggehaald. In kringen als de Assembly of God ook wel ‘*rapture*’ genoemd. En daarbij beroept men zich dan op deze teksten. Deze exegese is echter niet juist, en klopt ook niet met de Griekse context. De gelovigen in Philadélphia worden in die zin bewaard, dat die verzoeking geen vat op hen krijgt. Zoals Jezus, toen Hij verzocht werd in de woestijn, niet bezweek voor de bedoeling van Satan. Hij was zo vol van de Heilige Geest dat de duivel *geen vat op Hem kreeg*. Daar werd Hij *uit en voor* bewaard.

Ten aanzien van de gemeente bidt Jezus: *“Ik bid niet dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart voor de boze”*. (Johannes 17:15)

De gemeente heeft tot aan de voleinding een zendingstaak. Jezus zegt in Matthéüs 28:19-20: *“Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Gaat dan heen, maakt al de volken tot mijn discipelen (...) En zie, Ik ben met u al de dagen, tot aan de voleinding der wereld.”* Doch de gemeente wordt door Hem ‘bewaard’ zodat de duivelse verzoeking in de eindtijd er geen vat op krijgt. Dat is iets anders dan ‘deserteren’, alsof we midden in de geschiedenis eruit zouden worden weggenomen en opgenomen worden in de hemel.

Allerlei constructies worden er toegepast. Zelfs Henoch wordt erbij gehaald, en de volheid der heidenen. Waarbij er dan van uitgegaan wordt dat dit slaat op een ‘vol getal’, een bepaalde kwantiteit, in plaats van op een vervullend handelen Gods. En zo wordt alles kunstig in elkaar gedraaid en wordt tegen de mensen gezegd dat de opname van

de gemeente spoedig kan plaatsgrijpen. Dus: zorg dat je erbij bent. Zorg dat je vervuld bent met de Heilige Geest, want de Geest trekt alleen aan wat van de Geest is. Dan ben je ervan verzekerd dat Jezus je komt halen en kunnen we alle ellende van de wereld achter ons laten. Dit soort exegese is voor veel zielen een zware verzoeking. Vooral voor christenen in landen waar vervolging heerst, en die door zendelingen met deze eindtijdleer tot geloof zijn gekomen. Je zult maar een plasticzak over je hoofd getrokken krijgen, zoals in Cambodja, zodat je langzaam stikt. Soms hele families tegelijk. Wat moeten die mensen een geloofsmoeite hebben gekregen. Misschien zagen ze echt uit naar de opname der gemeente, en hebben zij gedacht: Zijn wij er dan niet bij? We zitten hier onder het duivelse communisme en worden vervolgd, gemarteld en vermoord.

Vaak hebben deze mensen nog een extra strijd in gevangenissen en psychiatrische klinieken, wanneer zij daar blootgesteld worden aan zware psychische verdrukking en geweldpleging. Als de boodschap aan de gemeente van Philadélfia dan zo verkeerd wordt toegepast, krijgen zij daar nog eens een geestelijk religieuze nood bovenop. Pastoraal gezien is het een grote verantwoordelijkheid om deze dingen zo aan de mensen te verkondigen.

Stel dat dit soort verdrukkingen in Nederland zouden plaatsvinden. Hoeveel gelovigen zouden er dan ook hier in nood komen? Als onze kinderen van de straat zouden worden gehaald door dictatoriale machthebbers, hoeveel mensen die geloven in de opname der gemeente vóórdát de grote verdrukking zal plaatsvinden, zullen zich dan niet in angst afvragen: Dit kan toch niet? Zijn wij er dan niet bij geweest?

Wij moeten de waarheid over de dingen zeggen, maar zó is het niet

juist gesteld. Dit is niet de bedoeling van de boodschap van de Heer voor Philadélphia. De gelovigen worden voor de verzoeking die over de wereld komt ‘bewaard’. Die heeft ‘geen vat op hen’, omdat zij het woord van Jezus hebben bewaard. In het geloof dat Hij de gekruisigde is en hun zonden weggenomen heeft. In de zekerheid dat Hij in hun zielen de kracht van Zijn opstanding heeft uitgestort. Zij leven uit Hem en uit Zijn kracht. Ze wandelen met God, door Jezus Christus hun Heer. Omdat zij in dat geloof stonden, hanteerde de Heer voor die gemeente de sleutel. Ook al hadden zij maar weinig kracht en ervoeren zij om hen heen een absolute afgeslotenheid. Maar Hij opende wat Hij openen wilde, en ze worden bewaard voor de stormen van de verzoeking die over de wereld zullen razen.

Nu moeten ook wij de Heer verwachten. Want wij kunnen onverwachts door de Heer worden weggenomen uit het leven. En voor degene die weggenomen is, is daar de verschijning van onze Here Jezus Christus. De Hebreeënbrief schrijft: *“En zoals het de mensen beschikt is, eenmaal te sterven en daarna het oordeel...”* (Hebr.9:27) Wij moeten bereid zijn en wakende.

Maar als we stellen dat het wereldeinde nabij is, dan waarschuwt Paulus ons. Hij zegt: *“Maar wij verzoeken u, broeders, met betrekking tot de komst van onze Here Jezus Christus en onze vereniging met Hem, dat gij niet spoedig uw bezinning verliest (...) Laat u niet misleiden, op welke wijze ook, want eerst moet de afval komen en de mens der wetteloosheid zich openbaren, de zoon des verderfs, de tegenstander, die zich verheft tegen al wat God of voorwerp van verering heet, zodat hij zich in de tempel Gods zet, om aan zich te laten zien dat hij een god is.”* (2 Thess. 2:1-4)

BRIEF AAN PHILADÉLPHIA

Paulus stelt dat eerst de antichrist, de zoon des verderfs, op het toneel verschenen moet zijn, eer de wereldvoleinding plaats zal vinden.

De apostel Petrus spreekt hierover in dezelfde lijn als Paulus. Hij roept ons in zijn tweede brief op ons vol verwachting te spoeden naar de komst van de dag Gods, ter wille waarvan de hemelen brandende zullen vergaan, *“waarover ook onze geliefde broeder Paulus naar de hem gegeven wijsheid geschreven heeft, (...) evenals in alle brieven, wanneer hij over deze dingen spreekt.”* (2 Petrus 3:11-15) Dus ook in de brief aan de Thessalonicenzen, waar hij zegt dat we de Heer tegemoet gaan in de lucht. (1 Thess. 4:17)

Petrus heeft het over de dag, waarin de elementen door vuur zullen vergaan. Hij spreekt niet van een ‘tussendag’, waarin de gemeente wordt weggenomen. Petrus en Paulus zitten wat betreft de dag, waarop de aarde zal vergaan en Jezus zal wederkomen, op één lijn. Petrus heeft helemaal niet geschreven over een opname van de gemeente. Hij schreef alleen maar over die grote dag des Heren, die onherroepelijk komt. Als een dief in de nacht. Hoeveel te meer moeten wij in een heilige levenswandel daarop voorbereid zijn. Dat is de boodschap van Petrus en Paulus. En wie een andere leer brengt, die ontnemt aan de gemeente de spannende opdracht om het Joodse volk tot bekering te brengen. Om in de missie en het getuigenis voor de Naam van Jezus te blijven staan, *tot de voleinding*.

EEN ZUIL IN DE TEMPEL VAN GOD

Wij leven in de bijzondere verwachting van de ‘tijden en gelegenheden voor de wederoprichting van het koninkrijk aan Israël’, waarover de

Vader de beschikking aan Zich gehouden heeft, en die in principe zijn aangebroken in 1948. God heeft een bepaald gebied afgeperkt, waarin deze zaken voor Israël tot stand zullen komen. Tot de ‘gelegenheden des Vaders’ behoren religieuze, politieke, en materiële constellaties, en (mogelijk) zelfs dreiging met nucleaire wapens. God gaat alles zo richten en schikken, dat Hij in de heidenwereld Zijn kinderen op de basis van het vergoten bloed van Zijn Zoon, bij elkaar brengt. Door het samentreffen van al deze factoren in de geschiedenis brengt Hij ook Zijn eigen verkoren Joodse volk weer terug bij zijn bestemde status van ‘koninkrijk van priesters’. Dit alles, opdat de sabbat der volkeren kan doorbreken als een groot teken van de kruisverdienste van Jezus Christus.

De hand van Jezus Christus is niet verkort. Hij komt door gesloten deuren. Als Hij zegt: *“Ik open en niemand sluit”*, dan opent Hij ook. Als Hij straks beveelt dat het hart van Israël opengaat, dan gebeurt het.

De Heer is waarlijk opgestaan!

Jezus leeft!

Hij gaat het doen. Hij heeft gezegd: *“Mij is gegeven alle macht, in hemel en op aarde, Mijn jongeren. Gaat dan heen...”* (Matthéüs 28:18-20) Dan moeten we niet naar beneden kijken en zeggen: Ja maar...wat is er allemaal gebeurd? Hoe verschrikkelijk ging het er allemaal wel aan toe? Wat is er telkens toch weer een kerkelijke chaos en afval geweest. Wat ligt de boel uit elkaar.

Allemaal waar.

Maar weet u wat zo mooi is in Handelingen 1? Dat de Here Jezus gezegd heeft dat de *Vader* de ‘tijden en gelegenheden voor de wederoprichting van het koninkrijk aan Israël’ in Zijn eigen macht

gesteld heeft. De *Vader* van al het geschapene. En de *Vader* ziet wel dat er oneindige ruzie is tussen Zijn kinderen. Hij ziet dat de mensheid gereed staat om elkaar de hersenen in te slaan met atoomkracht. Met krachten, die Hij zelf in de schepping heeft gelegd. Maar zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn Zoon gegeven heeft. En Hij gaat bij die Zoon en bij Diens kruis, Zijn gekochte kinderen samenvoegen en daar het Joodse volk bij betrekken. Door de kracht van het bloed van het Lam, zal Hij de satan, de ‘mensenmoordenaar van den beginne’, gaan binden. Dat is mijn overtuiging.

Onder het evangelie staat Gods ‘handtekening’. Hij zegt: *“Wie overwint, hem zal Ik maken tot een zuil in de tempel mijns Gods en hij zal niet meer daaruit gaan; en Ik zal op hem schrijven de naam mijns Gods en de naam van de stad mijns Gods, het nieuwe Jeruzalem, dat uit de hemel nederdaalt van mijn God, en mijn nieuwe naam.”*

In het Romeinse Rijk was het de gewoonte dat de opperpriester, de vertegenwoordiger van de cultus van de keizerverering, na zijn dienstjaar een zuil op het tempelplein kreeg, waarop hij de naam van zijn vader en van zichzelf mocht schrijven. Dat was een hele eer.

Wie overwint, zegt Jezus, hem zal Ik maken tot een zuil in de tempel mijns Gods, en hij zal niet meer daaruit gaan. Dat is blijvend. Wat Hij mint, dat mint Hij eeuwig, wat Hij heeft, dat houdt Hij vast.

En Ik zal op hem schrijven – zegt Jezus – de naam Mijns Gods. Die zuil, dat ben je dan zelf als verlost kind van God. Je krijgt een ereplaats in de tempel van God. Maar je schrijft er niet je eigen naam op – zoals de Romeinse opperpriesters dat deden, maar God schrijft er Zijn naam op. Jezus zegt: *“...de naam mijns Gods en de naam van de stad mijns Gods en mijn nieuwe naam.”* (Openbaring 3:12)

Want Jezus heeft ook een nieuwe naam. Hij heeft zelfs als eerste een nieuwe naam, omdat Hij als de overwinnaar gezegevierd heeft. De naam van Zijn overwinning en de naam van Zijn wedergekomen zijn, schrijft Hij eveneens op die zuil in de tempel van Zijn God in het nieuwe Jeruzalem. *“Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.”*

In ons persoonlijk leven kunnen we soms ook in meer of mindere mate een afgeslotenheid ervaren. Een situatie waar je maar niet doorheen kunt breken. Hetzij een zonde of binding, of in de opvoeding van de kinderen, financiële of lichamelijke nood, gemis aan blijdschap of iets dat zo gevoelig ligt dat je het niet eens wil of kan uitspreken voor een ander. Maar als we bewaren dat de Heer voor ons stierf, en de verwachting vasthouden dat Jezus ons vrijmaakt en doet wandelen in Zijn licht, dan komt Hij met Zijn ‘sleutel’ en geeft Hij openingen, waar niemand een opening verwacht. Jezus leeft! Die de Heer verwachten, zullen de kracht vernieuwen. Dan ga je zingen: Niets is onmogelijk meer. Voor hen die het heil des Heren wachten, zijn bergen vlak en zeeën droog!

Hij die dood geweest is om onze zonden, en alle vloek op Zich genomen heeft, is opgestaan uit de doden.

Een ergere ‘afsluiting’ dan de dood is er niet. Maar voor de sleutel van Jezus Christus kunnen zelfs de graven niet dicht blijven. De ure komt, zegt Jezus, dat wie in de graven zijn, naar Gods stem zullen horen. (Johannes 5:27) Hij opent ten slotte ook het Vaderhuis voor eeuwig. Hij, die de sleutel Davids heeft, mag voor ons de schatkamer van het eeuwige leven openen. Zal God ons met die Zoon dan niet alle dingen schenken?

BRIEF AAN LAODICÉA*

“En schrijf aan de engel der gemeente te Laodicéa: Dit zegt de Amen, de getrouwe en waarachtige getuige, het begin der schepping Gods: Ik weet uw werken, dat gij noch koud zijt, noch heet. Waart gij maar koud of heet! Zo dan, omdat gij lauw zijt en noch heet noch koud, zal Ik u uit mijn mond spuwen. Omdat gij zegt: Ik ben rijk en ik heb mij verrijkt en heb aan niets gebrek, en gij weet niet, dat gij zijt de ellendige en jammerlijke en arme en blinde en naakte, raad Ik u aan van Mij te kopen goud, dat in het vuur gelouterd is, opdat gij rijk moogt worden, en witte klederen, opdat gij die aandoet en de schande uwer naaktheid niet zichtbaar worde; en ogenzalf om uw oogleden te bestrijken, opdat gij zien moogt. Allen, die Ik liefheb, bestraf Ik en tuchtig Ik; wees dan ijverig en bekeer u.

Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij.

Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon, gelijk ook Ik heb overwonnen en gezeten ben met Mijn Vader op zijn troon. Wie een oor heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeenten zegt.”
(Openbaring 3:14-22)

* Datum preek: 4 januari 1980

DE AMEN

Dit zegt de ‘AMEN’, de getrouwe en waarachtige getuige.

Nergens in de Apocalyps wordt het woord ‘amen’ zo gebruikt – als een substantief, een tot zelfstandig naamwoord gemaakte uitdrukking.

Jezus zegt hier eigenlijk: Ik ben dé AMEN, dé betrouwbaarheid zelf.

Daarmee wordt bedoeld: Jezus Christus is de ‘incarnatie’, de vleeswording, van de betrouwbaarheid Gods. Dé ‘AMEN’ is Hijzelf.

In Hem zijn alle beloften van God JA en AMEN.

De titel ‘de getrouwe en waarachtige getuige’ vinden we ook in het eerste hoofdstuk in vers 5 genoemd. Daar zegt Johannes dat Jezus Christus ‘de getrouwe getuige’ is. We vinden die titel niet zozeer terug bij het roepingsvisioen, zoals bij de opschriften van de andere brieven wel het geval is.

Uit de mond van de ‘AMEN’, de getrouwe en waarachtige getuige, komt hier nu een brief, gericht aan de engel der gemeente te Laodicéa, en daarmee natuurlijk aan heel die gemeente. Deze brief is wel bijzonder scherp gesteld. Er klinken hier geen waarderende woorden.

Ik geloof dat de brief aan Laodicéa betrekking heeft op de situatie van de kerk in de laatste periode van de wereldgeschiedenis, vlak voor de wederkomst van Christus. Wij geloven dat er eerst nog een grote doorbraak komt, voordat die laatste periode zal aanbreken. Wij staan reeds in het voorportaal van die grote gebeurtenissen, zoals de volheid der heidenen en de bekering van Israël. Maar toch beleven wij in zekere mate ook wel een voorcirkel van de toestand, waarin de gemeente van Laodicéa verkeerde. Een levensinstelling, waarvan

BRIEF AAN LAODICÉA

de Heer zegt: *“Ik weet uw werken, dat gij noch koud zijt, noch heet. Waart gij maar koud of heet! Zo dan, omdat gij lauw zijt en noch heet, noch koud, zal Ik u uit mijn mond spuwen.”*

ARM, NAAKT EN BLIND

Het is opmerkelijk hoe sterk de Heer in deze brief zinspeelt op de realiteit van Laodicéa, zowel wat betreft de geestelijke en maatschappelijke situatie, maar zelfs in geografisch opzicht. Laodicéa was een bekende plaats. Het lag in het stroomgebied van de thermenstad Hiërápolis, met zijn hete, heilzame bronnen. Hiërápolis was een rijke badplaats. In de oudheid al trokken velen daarheen, ook met patiënten. Het hete water dat daar uit de bronnen opschoot kwam op de rotsen terecht en vloeiende in de richting van Laodicéa. Onderweg koelde dit water af, en als het de beken van Laodicéa bereikte was het echt lauw. Als je met dat water je dorst wilde lessen bij heet weer, dan kon je het wel uitspuwen. Het was bijna niet te drinken.

Dit nu wordt als beeldspraak gebruikt door Jezus Christus Zelf, om de situatie van de gemeente van Laodicéa te typeren: *“Was je maar koud of heet”*. Alle Laodicenzen wisten wat het betekende om lauw water in je mond te krijgen.

Jezus wil hiermee zeggen: Precies zo zijn jullie. De Laodicenzen waren niet door en door goddeloos, of volkomen koud voor God en het evangelie. Maar ze waren evenmin ‘heet’ van actie of ‘vurig’ van liefde en hoop, noch vol van vuur in hun overgave en getuigenis.

Ze geloofden het allemaal wel. Het liet hen onverschillig. O zeker, in Laodicéa draaide alles gewoon door. We lezen in Colossenzen 2:1 en

4:13 dat die gemeente al door Paulus was bewerkt, en dat ook Epaphras zich veel moeite getroost heeft voor hen. Bovendien heeft Paulus in Colossenzen 4:16 bevolen dat zijn brief aan de Colossenzen ook moest worden voorgelezen in de gemeente van Laodicéa. Dat zullen ze daar ook wel trouw gedaan hebben. Ze zullen er ook wel andere geschriften hebben gelezen, naar de verordeningen die de apostel daar had nagelaten. Er is dus echt wel een soort prediking geweest van de profeten vanuit het Oude Testament en van de vervulling daarvan in Jezus Christus. Dat draaide daar allemaal wel. Maar het deed hen niets. Hun samenkomen was een sleurgang geworden.

Daar komt bij dat Laodicéa een rijke stad was. Velen hadden daar een weelderig bankiersbestaan. De stad was rijk geworden in de transitohandel, omdat deze aan drukke verkeerswegen lag. Ook was er een grote textielnijverheid ontstaan. De schapen die graasden in buurt van Laodicéa hadden een prachtige, ravenzwarte, wollen vacht. De gitzwarte, zachte wol die zij produceerden was wereldberoemd. De inwoners van Laodicéa gingen echt chic gekleed.

Ook stond Laodicéa hoogaangeschreven om zijn school van de geneeskunde. De bekendste medicus van de oudheid, Claudius Galenus sprak met grote achting over deze beroemde artsenschool. Een Laodiceense specialiteit was een ogenzalf, die veel gevraagd werd vanwege de in het oude oosten veelvoorkomende oogziekten.⁶

Op deze rijkdom van bankwezen, textielindustrie en bijzondere kennis van de medicijnen speelt Christus in met zijn boodschap: Je denkt dat je rijk bent met je geweldige bankwezen, maar je bent *arm*. Je denkt dat je de dingen goed bekijkt, maar je bent *blind*. Je denkt

BRIEF AAN LAODICÉA

dat je chic in de kleren zit, maar je bent *naakt*. Juist die drie punten worden genoemd. Daarbij komt nog de halfslachtige levensinstelling, van het ‘er tussenin hangen’, door zowel God als de duivel te vriend houden.

NOCH KOUD, NOCH HEET

In Nederland kennen we drassige gronden. Gebieden die we geen weiland en geen sloot kunnen noemen. Je kunt er niet op lopen en je kan er niet in zwemmen. Een drassig, moerassig, met mos begroeid tussengebied. Het lijkt op een weiland, maar het is het niet. Als je er je voeten op zet, zak je erin weg.

Zo was de zielsgesteldheid van de Laodicenzen. Je wist niet of ze nu werkelijk in de Heer geloofden. Aan hun levenspraktijk kon je dat ook niet afmeten. Het was ja, noch nee, maar daar ergens tussenin. Zoals bij een muildier. Geen ezel en geen paard. En dan ben je onvruchtbaar. Nu, dát kon je van Laodicéa inderdaad zeggen.

Zo ziet ook de gesteldheid van de gemeente van Christus eruit in de allerlaatste fase van de wereldgeschiedenis.

Als we rondkijken in de grote kerkelijk wereld van tegenwoordig, dan begrijp ik wel dat veel gelovigen huiveren. En dan kan ik mij voorstellen dat veel opwekkingschristenen van mening zijn dat de trekken van Laodicéa duidelijk zichtbaar zijn in het hedendaagse christendom. Niet heet en niet koud. En dat zij vervolgens tot de conclusie komen: Jezus komt spoedig.

Toch moet ik hierbij een kanttekening plaatsen. Inderdaad, de Heer

BRIEF AAN LAODICÉA

komt spoedig. Maar alle dingen die Hij in het vooruitzicht heeft gesteld, zoals de volheid der heidenen en de bekering van Israël, zullen toch eerst moeten gebeuren. We kunnen wel een voorcirkel beleven van de toestand in Laodicéa, maar de Heer laat heel duidelijk weten: Ook al zijn er oorlogen en geruchten van oorlogen, het is nog niet het einde. Eerst zal de grote eindverdrinking komen en de mens der zonde, de antichrist, verschijnen. En dan komt het einde. (Matthéüs 24:5 vv. en 2 Thessalonicenzen 2:1-4)

JEZUS ALS 'KOOPMAN'

Niettemin is het een zeer ernstig woord dat de Heer hier spreekt tot de gemeente van Laodicéa. Maar hoewel het ontzaglijk scherp is, zegt Hij het niet om te kwetsen, of om die gemeente definitief van Zich af te stoten. Want als we vers 18 van Openbaring 3 lezen, dan zien we hoe Hij dwars door die scherpe woorden heen, de gemeente van Laodicéa toch liefheeft: *“Allen, die Ik liefheb, bestraf Ik en tuchtig Ik, wees dan ijverig en bekeer u.”*

De tuchtigende woorden spreekt Hij dus eigenlijk alleen om hen nog tot Zich te trekken. Zijn bedoeling is om hen te winnen voor de liefde en genade van de levende God.

Jezus Christus probeert de gemeente van Laodicéa nog wakker te schudden, en past daarbij voor Zichzelf het beeld van een koopman toe. En dan komen weer dezelfde drie elementen naar voren, die Hij ook noemt in het begin van deze brief. Jezus staat als het ware op de stoep, en klopt aan, zoals een koopman in de oudheid dat gewend was te doen. Tegenwoordig wordt aan de deur niet meer gekocht, maar

vroeger was dat natuurlijk schering en inslag.

Zo staat Jezus Christus met Zijn ‘waar’ aan de deur van die gemeente. Hij klopt aan en zegt: Naakte Laodicenzen, die zich verbeelden goed gekleed te gaan. Koop van *Mij* witte kleren – beeld van de reinheid en de overwinning. Want die heb je niet. Je bent niet rein. Je bent arm, naakt en blind. Koop van *Mij* goud, dat beproefd is in het vuur. Laodicenzen, je zou bij al je rijkdom eens beproefd moeten zijn geweest en daardoor hebben leren leven uit het geloof. Je zou eens moeten hebben ervaren hoe door de hitte van de beproeving het ‘goud’ van het geloof komt boven drijven.

Eigenlijk zegt Jezus: *Ik* moet je dat allemaal leveren, want je hebt het niet van jezelf. Van *Mij* moet je de echte ogenzalf krijgen, want je denkt dat je ziet, maar je ziet niets. Je bent blind.

Jezus geeft zelfs die ‘lauwe’ gemeente van Laodicéa nog een goede raad:

“Ik raad u aan van Mij te kopen goud, dat in het vuur gelouterd is, opdat gij rijk moogt worden, en witte klederen, opdat gij die aandoet en de schande uwer naaktheid niet zichtbaar worde; en ogenzalf om uw oogleden te bestrijken, opdat gij zien moogt. Allen die Ik liefheb – dat is de samenvatting – bestraf Ik en tuchtig Ik; wees dan ijverig en bekeer u.

Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnen komen en maaltijd met hem houden en hij met Mij.

Wie overwint, hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon, gelijk ook Ik heb overwonnen en gezeten ben met mijn Vader op zijn troon.”

Wat een geweldige brief! Een brief vol van de liefde van God.

Zo is God. Hij gebruikt voor Zichzelf het nederige beeld van de koopman, om de Laodicenzen te laten zien wat ze echt nodig hebben: Witte klederen om werkelijk bedekt te zijn, beproefd goud van geloof en ogenzalf om de dingen goed te zien. Daarbij hoort ook hun stand voor God en hun houding tegenover elkaar en tegenover de wereld rondom.

IK STA AAN DE DEUR EN IK KLOP

Over de woorden: “*Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop*” is heel veel gemediteerd. Deze woorden zijn vaak op prachtige wandteksten aangebracht, of kunstig met witte of gouden letters geborduurd op fluweel. Ik geloof niet dat je deze woorden op fluweel moet aanbrengen. Het is mij een beetje te zacht en te zoet.

Er wordt soms zo vreemd gepreekt, alsof de voorganger een gemoedelijke juffrouw is en de gemeente een lieve poes. En zo wordt dan de vergeving der zonden gepreekt. Alsof het allemaal oké is.

De indruk en de sfeer van de brief aan Laodicéa komt op mij over als van een hoger en heiliger niveau. Het heeft een diepere dimensie. Want waar het in die gemeente – en ook voor ons – op aan komt is dat de Heer op de stoep staat en klopt. Witte klederen en ogenzalf heeft Hij bij Zich. Bij iedere aanbidding klopt Hij.

Tot driemaal toe klopt Jezus op de deur van Laodicéa: Doe Mij open! Doe Mij open! Doe Mij open!

Het opendoen houdt eigenlijk in dat je tot de erkenning komt dat je niets ziet, dat je naakt bent en arm voor God. Als je dat voor jezelf erkent, dan zeg je tegen deze ‘Koopman’ niet meer: Aan de deur

wordt niet gekocht. Want de prijs van deze aanbieding van God is natuurlijk toch ‘genade’. Het is alles voor niets. Ik zou bijna zeggen: Wee de christen, die de deur voor Jezus gesloten houdt – kerkmensen, dominees, iedereen – laat niemand zichzelf uitsluiten. Als je de deur voor Jezus niet opendoet, dan blijf je arm, naakt en blind.

Het komt er voor ieder van ons op aan, dat wij de deur van ons hart wijd openzetten voor Jezus. Zodat Hij kan binnenkomen met de kracht van Zijn bloed en de volheid van de Geest, en met Zijn visie op de dingen – ook van ons persoonlijk leven.

Laten wij ons ervoor hoeden een hoge borst op te zetten, en een eigengereide gemeente te zijn. Een gemeente die het heel erg met zichzelf getroffen heeft, en leeft in de stemming alsof alles oké is. Zo is het bij niet één van ons. De Heer staat ook bij ons echt als een soort koopman op de stoep, en zegt ook tegen ons: Wil je voor Mij open doen? Want Ik heb witte klederen, ogenzalf en beproefd goud. Dat kan je van Mij krijgen. Beproefd goud! Een geloof dat beproefd wordt en daardoor gestaald en gelouterd is!

Het gaat erom dat ieder persoonlijk de deur van zijn hart opendoet. De klop van Jezus hoort en de belofte ziet en verstaat.

Jezus zegt tegen de gemeente van Laodicéa: *“Indien iemand naar mijn stem hoort...”* Het lijkt wel alsof de Heer er mee rekent dat niet heel Laodicea zal horen. Maar indien iemand in die gemeente Mijn stem hoort en de deur opent, ontvangt hij een grote belofte: *“...Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij.”*

De maaltijd met elkaar houden is bij een oosterling de expressie van de hoogste, diepste en rijkste levensgemeenschap. Aan tafel zitten met de gastheer betekent eenheid met hem. Dat is de essentie van

de woorden: “...en hij met Mij”. Jezus stelt Zich niet eens op de voorgrond. Als Hij klopt en je doet open voor Hem, dan ontvang je juist aan die maaltijd alle geestelijke goederen van Hem. De overwinning.

Het lijkt allemaal paradoxaal. Maar als je de rijkdom van het geloofsleven geproefd hebt, is het niet meer paradoxaal. Als je capituleert voor Christus en de genade van God, dan heb je de grootst mogelijke overwinning behaald.

Het is zoals bij de tollenaar, die zich op de borst sloeg en zei: “*O God, wees mij, zondaar, genadig!*” Hij voelde zich onwaardig, maar deed de deur van zijn hart open voor God en voor de genade van het kruis, en ging gerechtvaardigd naar huis. “*Wie overwint*”, zegt Jezus, “*hem zal Ik geven met Mij te zitten op mijn troon, gelijk ook Ik heb overwonnen en gezeten ben met mijn Vader op zijn troon.*”

De gemeente van Laodicéa, die er zo slecht voor stond, wordt – hoewel met scherpe bewoordingen – op deze toch wel heel liefdevolle wijze aangesproken met beloften, zoals die voor geen van de andere gemeenten genoemd worden. Het is niet te vatten dat je met Hem mag zitten op Zijn troon.

We willen allemaal wel graag op de troon zitten. Een beetje heersen. Het ligt in onze natuur dat we graag een beetje de baas spelen, ook over elkaar. We willen allemaal graag onszelf handhaven. Tot bij de bisschoppen zie je hoe de ene bisschop wil heersen over de andere. Een duidelijk voorbeeld hiervan zien we in wat er zich op het ogenblik afspeelt in Rome. De Zwitserse theoloog Hans Küng wordt door de paus zijn werk als hoogleraar aan de Universiteit ontnomen, terwijl Prof. Edward Schillebeeckx gehandhaafd wordt. Waarom?

Beiden zijn even modern en vrijzinnig. Het verschil is alleen dat Küng het kerkelijk dogma van de onfeilbaarheid van de Paus afwijst, en Schillebeekcx niet. Wat over Jezus gezegd wordt is voor het Vaticaan kennelijk ondergeschikt aan de dogma's van de kerk. De onfeilbaarheid van de paus mag niet worden aangetast, want dan tast je zijn troon aan en het instituut. *[A.D.1980]*

Waar we ook verder kijken in de wereld, we zien overal hoe de wereldleiders met elkaar aan het bekvechten zijn, terwijl de wereld in brand staat. Maar ze zien niets. Ze zien niet hoe in het Midden Oosten de spanningen aan het opstapelen zijn, en hoe ook China zich met die situatie gaat bemoeien.

In een visioen zag ik China als een vulkaan, die aan het werken is, en waarvan de lava naar alle kanten stroomt, ook in de richting van Israël. Heel de wereldpolitiek stuwt op in de richting van het Midden Oosten. Het wordt daar een 'wielen en woelen', een onrustig heen en weer kolken, met als centrum, als kern Israël. Maar in de benauwdheid der tijden, zal dit volk tot bekering komen.

We gaan ernstige tijden tegemoet. Maar wie nu de deur voor Hem opendoet, die mag bekleed zijn met witte overwinningsklederen. Die krijgt van Hem fijn, beproefd goud. De hemelse 'koopman' biedt het aan zonder geld. Wat Hij te geven heeft, vloeit vanuit Zijn kruisverdienste, vanuit Zijn bloedstorting op Golgotha. Dan mag je rijk zijn in God. Dan mag je Zijn vrede smaken en alle dingen die Hij in het vooruitzicht heeft gesteld. Als je zo capituleert voor Hem, overwin je met Hem en mag je met Hem op de troon zitten. Dan maakt Hij aan Zijn vrienden de heilgeheimen bekend van Zijn regering. Want als je naast Hem op de troon zit, weet je ook van

de troonbeslissingen af en kun je de ‘troonrede’ van Jezus als het ware meelesen. Naast Jezus op de troon regeer je als het ware een beetje met Hem mee, dwars door je capitulatie heen. Juist vanwege je capitulatie voor de genade van God, krijg je ‘ogenzalf’, waardoor je de dingen van het komende koninkrijk Gods mag zien. *‘De Heilige Geest zal u de toekomstige dingen verkondigen.’* (Johannes 16:13 SV)

Wij zijn niet als schapen zonder herder. De Heer wijst ons waar we heengaan. En dan mogen we geloven dat Hij Zijn gemeente gaat vergaderen, en dat Hij ook het grote Mohammedaanse volk, een ogenblik ‘de woestijn’ in voert, zoals destijds hun stammoeder Hagar. Maar ook met hen gaat God Zich bemoeien in een vastgelopen moment. In een moment, waarin zij eigenlijk doodverlegen zijn met de hele toestand. Ook de Arabische wereld zal tot bekering komen, en zal de Zoon van God mogen zien. De Arabische wereld zal zien dat er een bron geopend is – net als bij Hagar. Als zij dit zien en ervaren, gaan zij hun kinderen niet meer als guerrilla’s op weg sturen om te moorden, maar leiden ze hen bij de hand naar dé Bron om lafenis te krijgen.

De Schriften worden vervuld.

Ons gebed moet zijn een vraag om Gods ‘ogenzalf’, opdat we de Schriften mogen verstaan, waardoor de Heer tot Zijn gemeente spreekt. Opdat we in ons hart die geweldige geestelijke kracht mogen ontvangen, en in de kracht van de Naam ‘IK BEN DIE IK BEN’ mogen staan, leven en wandelen. Een ieder die deze hoop op Hem heeft, reinigt zich, gelijk Hij rein is, zegt de Schrift (1 Johannes 3:3) Ik geloof dat God ons dat geven wil.

Uit onszelf zien we niets, en zijn we blind voor het wereldgebeuren. We spellen de kranten en turen naar de TV, maar we worden er uiteindelijk niet wijzer van. We zien alleen maar rampzaligheden, en de achtergronden en de werkelijkheid van Gods regering zien we niet. Maar de gemeente van Christus mag werkelijk andere ogen krijgen, met de ogen zelf van Jezus Christus, en met Hem zitten op zijn troon. Als je dat goed doorleefd hebt, en zo van de genade hebt leren leven, dan zul je ook niet meer met trots op die troon zitten. Dan mogen we boven alle omstandigheden staan en er met Hem over heersen en deze beheersen.

Dat is genade. Dan kom je er nooit meer onder te zitten.

Natuurlijk is het vreselijk wat er momenteel allemaal gebeurt in Afghanistan. We hebben zelf ook een oorlog meegemaakt in 1940-1945. Sommigen zelfs ook al in 1914-1918. Ik was toen nog maar een kleine jongen, geboren in 1915, maar ik herinner mij heel goed het dreunende geluid van de 'dikke Bertha's, zoals de Duitse kanonnen genoemd werden. Eindeloze scharen vluchtelingen uit België heb ik als kind naar Zeeuws Vlaanderen zien komen.

Deze wereld is vandaag de dag vol van verschrikkelijke toestanden. Natuurlijk grijpt dat je aan. Je moet wel van steen zijn als dat alles je onberoerd laat. In het menselijke vlak moeten wij ook doen wat we kunnen voor mensen die de verschrikkingen van de oorlogen ondergaan.

Maar bovenal moeten wij bidden of Zijn koninkrijk mag komen met kracht!

We kunnen overal in het land en de wereld de gelovigen trachten op te roepen tot de eendrachtige erkenning van het Lam Gods, met de bede

BRIEF AAN LAODICÉA

dat allen de ‘klop op de deur’ zullen verstaan en open zullen doen voor Jezus. Want Hij alleen kan ons rijk maken en een doorbraak geven van Zijn koninkrijk.

- *“Wie een oor heeft, die hore wat de Geest tot de gemeenten zegt.”* –

NOTEN

- 1 Dr. K.H. Miskotte: *Hoofdsom der historie*, pag. 55, C.F. Callenbach, Nijkerk, 1945
- 2 *Christelijke Encyclopedia* onder reactie van: Prof. Dr. F.W. Grosheide, Ds. J.H. Landwehr, Ds. C. Lindeboom en Ds. J.C. Rullmann, J.H. Kok, Kampen, 1929
- 3 P.A. de Rover: *De strijdende Kerk*, deel I, pag. 211-216, Jan Haan N.V., Groningen, 1947
- 4 In 1801 sloot Paus Pius VII een concordaat met Napoleon
- 5 In 1933 sloot Pacelli als kardinaal-staatssecretaris van het Vaticaan namens Paus Pius XI een concordaat met Hitler
- 6 Dr. A.J. Visser: *De openbaring van Johannes*, pag. 50, G.F. Callenbach N.V., Nijkerk, 1975